

Slniečko 7

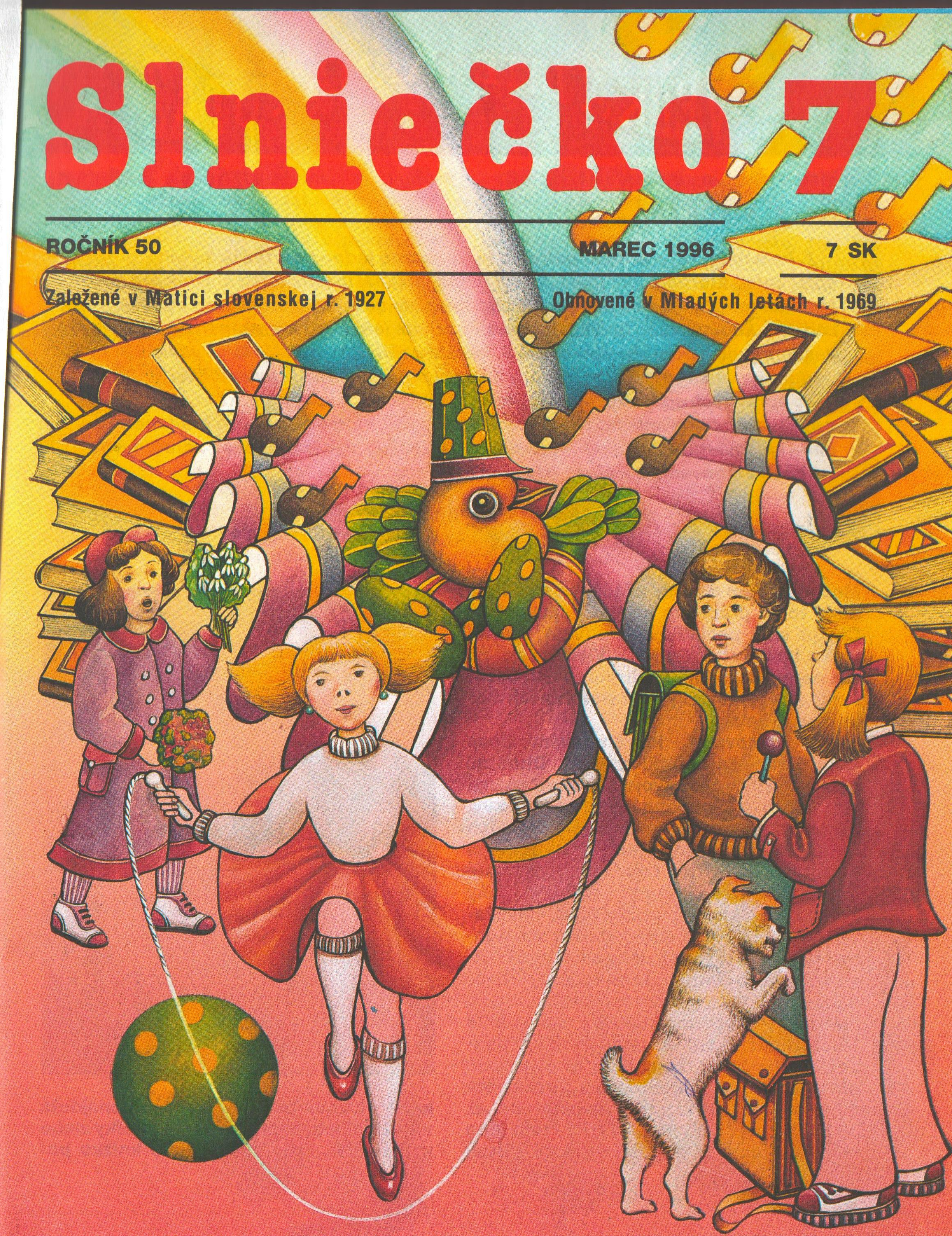
ROČNÍK 50

MAREC 1996

7 SK

Založené v Matici slovenskej r. 1927

Obnovené v Mladých letách r. 1969

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

MILÍ SLNIEČKÁRI,

7. kolo nášho literárneho pátrania bude možno jedno z najťažších. Pán spisovateľ, ktorého vám dnes predstavíme, napísal iba niekoľko knižiek pre deti. Napriek tomu sa najmä jednou z nich zapísal do duší vašich rodičov a starých rodičov, keď oni sami boli ešte deťmi. Poproste ich, nech si s vami trochu zaspomínajú a pomôžu vám dnešnú literárnu záhadu vyriešiť. Ak sa vám to podarí, na vašom vlastnom literárnom nebi pribudne ďalšia hviezdička.

Zo správnych odpovedí vyžrebujeme päť šťastných výhercov, ktorí z vydavateľstva Mladé letá dostanú peknú knižku rozprávok nášho hľadaného pána spisovateľa. Na konci školského roka každú správnu odpoveď zaradíme do veľkého žrebovania o slniečkársky bicykel.

Možno sa vám dakedy zdá, že vaši rodičia majú toľko práce, že na vás nemajú čas. Chýba vám pohladkanie, vľúdne slovo, veľká kamarátska ruka... Viete však, že vás neprestali ľubiť. Prídu voľné dni, dovolenka, prázdniny a vy opäť viete, že ich máte len pre seba.

Pán spisovateľ, ktorého vám dnes predstavím, sa narodil r. 1911. Dnes už nežije, ale už v čase svojej mladosti poznal deti, ktoré mali podobné problémy ako vy. Ba občas na tom boli ešte horšie. Hoci ich rodičia pracovali do úmoru, nezarobili ani na suchý chlieb. Deti boli hladné, osamelé a trápilo ich, že ich nikto nemá rád. Taký bol aj Ivko Hancík z knižky pána spisovateľa. Vyrastal v nevľúdnom prostredí, denne musel znášať posmešky a urážky. Ivkova biela mať bola od rána do večera sklonená nad korytom, v ktorom právala panskú bielizeň. Pri lopote si nenašla čas na milé slovo či nežné pohladkanie svojho chlapčeka. O to viac ústrkov a bitky Ivko utržil od otca a od svojich bratov. O tom, že na svete môže byť aj šťastná rodina, sa dozvedel až od svojej pani učiteľky. Či Ivka mala jeho mamka rada a či nie, dozviete sa z útlej

knižky Ivkova biela mať. Ak ju nenájdete v knižniciach, poproste pani učiteľky alebo knihovníčky, aby vám o tejto knižke po-

O SLNIEČKÁRSKY BICYKEL

Sponzoruje firma
Monarch
Creative Concept & Design
VIDEO · FILM · FOTO

rozprávali. Meno pána spisovateľa nájdete aj v krásnej knižke s obrázkami maliara Albína Brunovského Koza odratá a jež, ktorá v minulom roku vyšla vo vydavateľstve Mladé letá. Nájdete v nej známe i menej známe rozprávky. Pán spisovateľ, o ktorom sme dnes hovorili, niekoľko rokov pracoval ako redaktor matičného Slniečka. Za svoju literárnu tvorbu v roku 1976 dostal Cenu Fraňa Kráľa.

Dúfam, že i tentoraz si spolu s pani učiteľkami a knihovníčkami urobíte príjemné pátracie posedenie a meno pána spisovateľa spoločnými silami objavíte. Napíšte ho na korešpondenčný lístok, pripíšte svoju adresu a do 20. marca ho pošlite na našu novú adresu: redakcia Slniečka, P.O. BOX 307, Nám. SNP 12, 810 00 Bratislava.

Na vaše správne odpovede sa teší
LUBICA KEPŠTOVÁ

VĎAČNÝ MEDVEĎ

Šla uhliarka do hory s obedom mužovi-uhliarovi. Ako ide chodníkom, odrazu pred ňou zastane medveď. Chytí uhliarku prednými labami za ramená, posadí na kraj chodníka do machu. Stojí medveď pred uhliarkou, nič jej nerobí, len otrča proti nej dlabu.

Uhliarka vidí: z medvedej dlaby trčí koniec ívera.

I vzala uhliarka nožík a vytiahla íver z medvedej dlaby.

Medveď si pooblizoval dlabu a odbehol do hory. O chvíľu sa vrátil s pláстом medu a položil ho pred uhliarku. Potom sa obrátil a pomaly odchádzal do hory.

Uhliarka vzala plást a pobrala sa ďalej chodníkom za mužom-uhliarom.

RAK KRAJČÍROM

Našiel raz jeden človek na ceste raka. Myslel si, že je to krajčír, nuž zanesol ho richtárovi.

Vynaliezavý richtár vzal raka a dal mu merať a strihať súkno na šaty.

Rak sa pustil po súkne napravo-naľavo, hore-dolu, ale len liezol po ňom a nestrihal. I rozkázal richtár hajdúchovi, aby on strihal tak, ako rak chodí. Nuž hajdúch strihal súkno za rakom a postrihal ho na márne kúsky.

Keď to richtár videl, odsúdil raka na smrť utopením.

Zobral hajdúch raka a hodil ho do vody.

Rak sa ponoril a schoval sa pod skalu.

O LÍŠKE A MAČKE

Stretli sa raz líška a mačka a rozprávali sa o rozume.

Mačka sa spýtala prefikanej líšky:

„A ty, kmotrička, kde máš rozum?“

„Vo chvoste,“ odpovedala líška.“

„A ty?“

„Ja v hlave a v nohách,“ vraví mačka.

„Ach, vraj v hlave a v nohách! Veď je to na smiech!“ povedala posmešne líška. „To iste len vy mačky máte rozum v hlave a v nohách.“

Vtom zbadali, že k nim beží poľovnícky pes. Mačka chytrou vybehla na strom. Odtiaľ sa dívala, ako líška uteká pred psom. Ale pes ju o chvíľu chytil za chvost a labou pritlačil k zemi. Už jej nebolo pomoci.

I zavolala mačka na líšku:

„Teraz vidíš, ako ti ten tvoj rozum vo chvoste pomohol!“

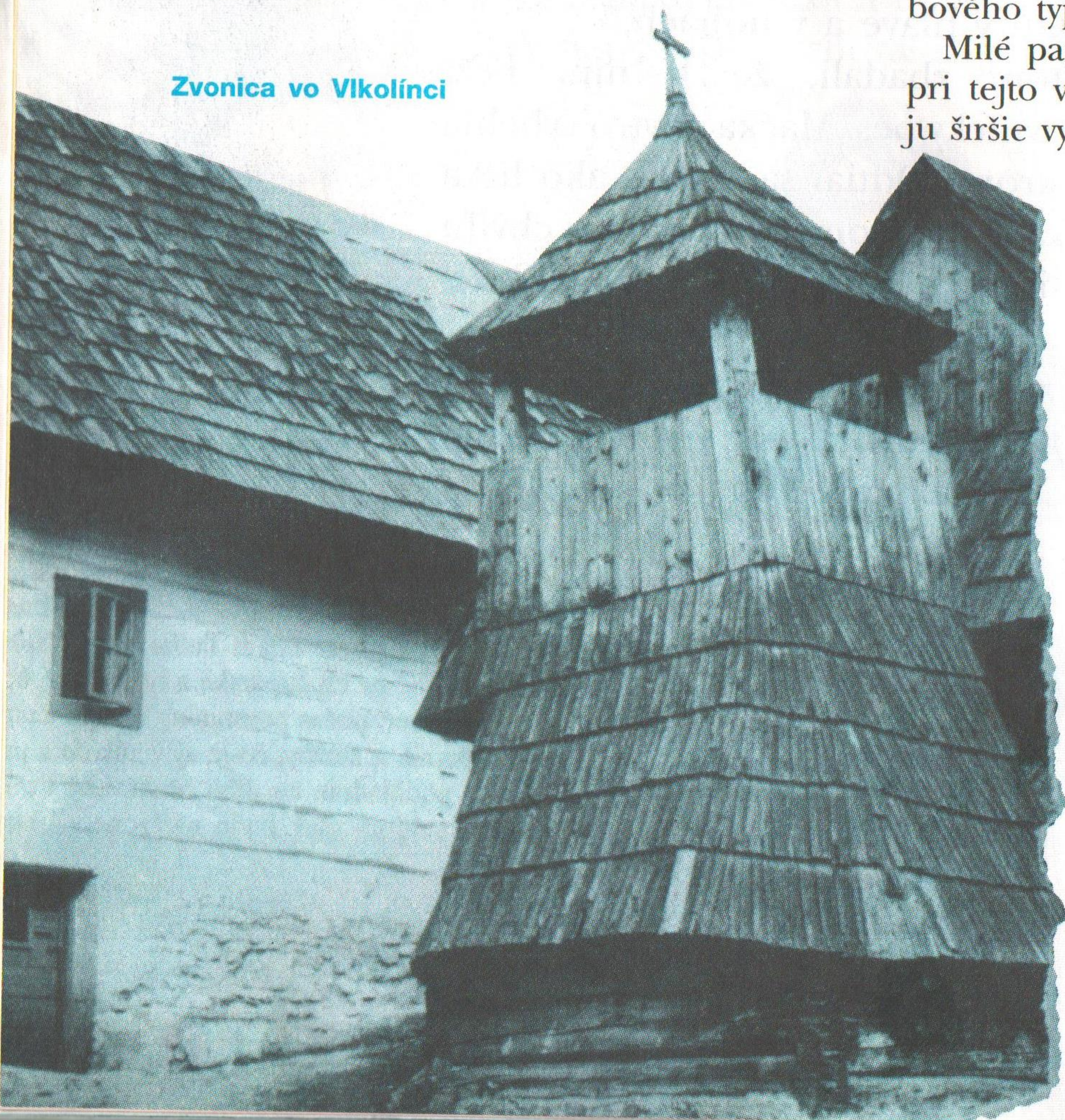

Posledná zákruta, kúsok rovnejšej cesty – už vidíme vrchársku dedinôčku zblízka. Zrubové chalúčky ako z rozprávky po oboch stranách cesty. Kraľuje im pekná dvojpodlažná, pravdaže, drevená zvonica z roku 1770. Pri zrubovej studni zastaneme na dúšok pramenitej vody z potoka, ktorý preteká stredom dedinky. Obyvatelia Vlkolínca ho už dávno-pradávo zregulovali za pomoci terasovitých drevených žlabových prietokov.

Dedinka je akoby začarovaná: len tu i tam človek. Ešte v roku 1970 tu bývalo 172 obyvateľov, dnes ani dve desiatky. Odjakživa sa tu tvrdo žilo. Pôda neúrodná, počasie drsné, rodiny sa museli poriadne zvrtať či na poli, či v lese pri dreve, a predsa tu ľudia bývali od štrnásteho storočia.

Vnímavému návštevníkovi neujde, že me-

Zvonica vo Vlkolínci

dzi zrubovými chalupami niet plotov. Ani neboli treba, ľudia sa držali statočne, domy nezamykali, žili družne, jeden pri druhom. Dnes malebný Vlkolínec oživa iba cez sobotu a nedeľu – niekdajšie príbytky slúžia ako chaty.

A keď sa dosýta poobzeráme po krásach ľudovej architektúry a okolitej prírody, vraciame sa nazad s myšlienkou, že veru dlhé desaťročie sme ani nevedeli, akým klenotom je táto drevená dedinka. Veríme, že jej zápis do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva ju pomôže zachrániť aj pre budúce časy.

A ako znie tá jediná veta, v ktorej sa hodnotí tento drevený skvost v utešenej prírode?

„Vlkolínec je najpôvodnejším celkom zrubového typu na svete.“

Milé pani učiteľky, pomôžte mi, prosím, pri tejto vete. Už nemám miesta, aby som ju širšie vysvetlil.

BANSKÁ ŠTIAVNICA

Pod legendárnym Sitnom (1009 m) sa v úzkej doline uprostred Štiavnických vrchov rozkladá naše najslávnejšie banské mesto – Banská Štiavnica. Jej striebro sem priťahlo prvých hľadačov kovov, baníkov, remeselníkov, a po nich sem prichádzali ľudia z Nemecka i širšej Európy. Na striebornom bohatstve vyrastalo mesto s krivoľakými ulič-

kami, zo striebra sa veľmi rýchlo obnovovalo po pohromách, ktoré ho v stredoveku často navštevovali. Z výťažkov baní stavali mohutné pevnosti, honosné paláce, domy, školy, striebrom platili za umelecké diela, ktorých je tu naozaj neúrekom.

V zozname národných kultúrnych pamiatok má Banská Štiavnica 32 položiek (Starý a Nový zámok, Komorský dvor – Kammerhof, hradbový systém, meštianska architektúra, súsošie morového stĺpa sv. Trojice, radnica, tri kostoly, kalvária, Banícka a Lesnícka akadémia, klopačka, banícke domy, Banské múzeum v prírode, atď., atď.). A okrem toho ďalších 210 významných kultúrnych pamiatok.

Strieborná riava, ktorá sa vlievala do žíl svetového hospodárstva bola výdatná. Pripomeňme si, že bol čas, keď ročná ťažba zlata dosahovala tisíc kilogramov a striebra desaťkrát viac. Slovensko tých čias sa na svetovej výrobe drahých kovov podieľalo jednou tretinou! Hlavným producentom striebra bola Banská Štiavnica. Nie div, že bola svetovým baníckym strediskom, že sa po Bratislave a Debrecíne rozrástla až na tretie najväčšie mesto vo vtedajšom Uhorsku – mala 23 tisíc obyvateľov. A po sláve a nevídanom rozmachu – úpadok. Striebra ubúdalo, rozvoj ustal.

Časom sa Banská Štiavnica zaradila medzi najmenšie mestá na Slovensku, počet obyvateľov klesol pod sedem tisíc. Štiavničania ťažko niesli, že sa ich mesto nerozvíja, ale ešte ťažšie, že chátra. Moderná výstavba mesto obišla, malo to však aj kladnú stránku – nič sa bezhlavo nerúcalo, stredoveké banské mesto si uchovalo svoju tvár. Všetko to, čím je jedinečné. Veď tu roku 1627 po prvý raz na svete pri dolovaní rudy použili pušný prach; o sto rokov neskôr tu vznikla prvá banská vysoká škola na svete, po prvý raz tu

Baníci z Banskej Štiavnice

začali nebezpečné banské vody odčerpávať vlastnými originálnymi strojmi, ktorých tvorcom bol štiavnický rodák Karol Hell (1713–1789).

Zapísanie Banskej Štiavnice do zoznamu, v ktorom sa nachádzajú najslávnejšie mestá sveta, prijali nielen Štiavničania, ale aj my všetci ako zaslužené uznanie nášmu vychýrenému baníckemu mestu.

VLADIMÍR FERKO

Tri skvosty

Dnes sa, priatelia, vyberieme na „trojvýlet“. Nepobudneme v jednom kraji, ale zastavíme sa v troch! V Liptove, na Spiši a v Honte. Lebo Spišský hrad (spolu so Spišskou Kapitulou), lip-tovskú dedinku Vlkolínec a hlavné mesto Hontu, striebornú Banskú Štiavnicu, zapísali do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva. Stalo sa tak

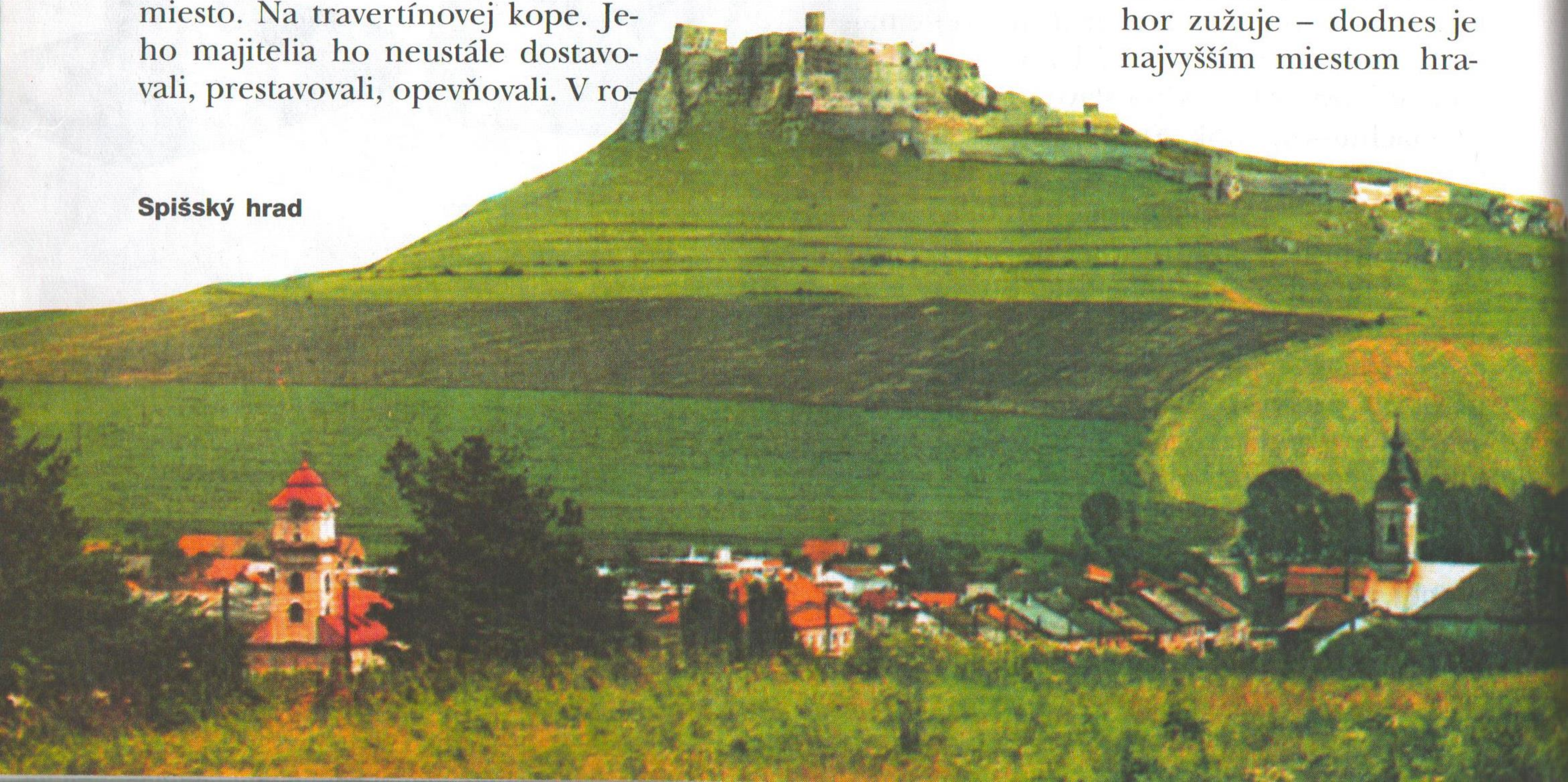
v decembri 1993 v Cartagene (Kolumbia) na 17. zasadnutí komisie UNESCO – Organizácie spojených národov pre výchovu, vedu a osvetu. A veruže, do toho zoznamu zapisujú len najcennejšie pamiatky sveta – egyptské pyramídy, Akropolis v Aténach, Florenciu, Rím, Benátky. A práve keď píšem tieto riadky, som sa dozvedel, že do zoznamu kultúrnych a prírodných skvostov sveta zapísali aj náš Slovenský kras – ale o ňom až nabudúce. Máme byť na čo hrdí!

SPIŠSKÝ HRAD

Bez Spišského hradu by Spiš nebol Spišom. Je to najrozľahlejší hrad v celej strednej Európe. Staviteľia, ktorí ho v 12. storočí začali stavať, vybrali preň znamenité miesto. Na travertínovej kope. Jeho majitelia ho neustále dostavovali, prestavovali, opevňovali. V ro-

ku 1221 mal kamenné opevnenie, už to bol hrad-pevnosť, ktorú Tatári v roku 1241 nedobyli. A veruže si naň brúsili zuby, veď by bol pre nich znamenal veľké víťazstvo a veľké bohatstvo. O desať rokov neskôr začínajú v jeho areáli stavať románsky kamenný palác, pred rokom 1270 postavili mohutnú útočnú vežu, ktorá sa nahor zužuje – dodnes je najvyšším miestom hra-

Spišský hrad

du. Neskôr tu pristavovali predhradie, na ktorom sa zhromažďovali vojská, vykopali obrannú priekopu. Po románskych staviteľoch prišli gotickí, po nich ďalší a ďalší. Stávalo sa, prestavovalo, dostavovali sa v čase Turzovcov, Zápoľskovcov, Čákyovcov, ktorí boli jeho poslednými majiteľmi.

Hrad bol po stáročia nielen centrom Spišskej stolice, ale aj svedkom vojen, nepokojov, no i pokojných čias, keď naokolo dymili vypalovacie pece a neprestajne sa krútil hrnčiarsky kruh.

V 14. storočí Spišský hrad dobyl pán Váhu a Tatier – Matúš Čák Trenčiansky. Na počiatku 18. storočia bol jeho pánom (na krátko) František II. Rákoci. Zápoľskovci ho prestavali na luxusné rodinné sídlo a Turzovci ho zmodernizovali na renesančné panské obydlie. Časy hradov-pevností sa schyľovali ku koncu. Náhly požiar v roku 1780 zničil značnú časť hradu, mohutnú stavbu začal nahloďávať zub času. Dažde, horúčavy, mrazy a blesky ho nenáhľivo zmenili na ruínu.

Dnes je hrad prístupný. Keď pôjdete okolo, neobídte ho. Dozviete sa o ňom veľa zaujímavostí. Trebárs aj povest' o krásnej, ale pochabej Dorke, ktorá vyskočila z hradného okna. Nič sa jej nestalo, zachytila sa na strome, iba hodvábne šaty si roztrhla. Ženích

VLKOLÍNEC

Do dedinky – jediná cesta. Z hlavnej trasy smerom na Doňovaly treba kúsok za Ružomberkom odbočiť doprava. Strmo nahor, prudké zákruty, dosť času na „vlčie“ spomienky – veď sa ideme pozrieť do malebnej obce, ktorej názov „spôsobil“ vlk. Vlk obyčajný, po latinsky Canis lupus. Kedysi sa po slovenských horách preháňalo mnoho vlčích

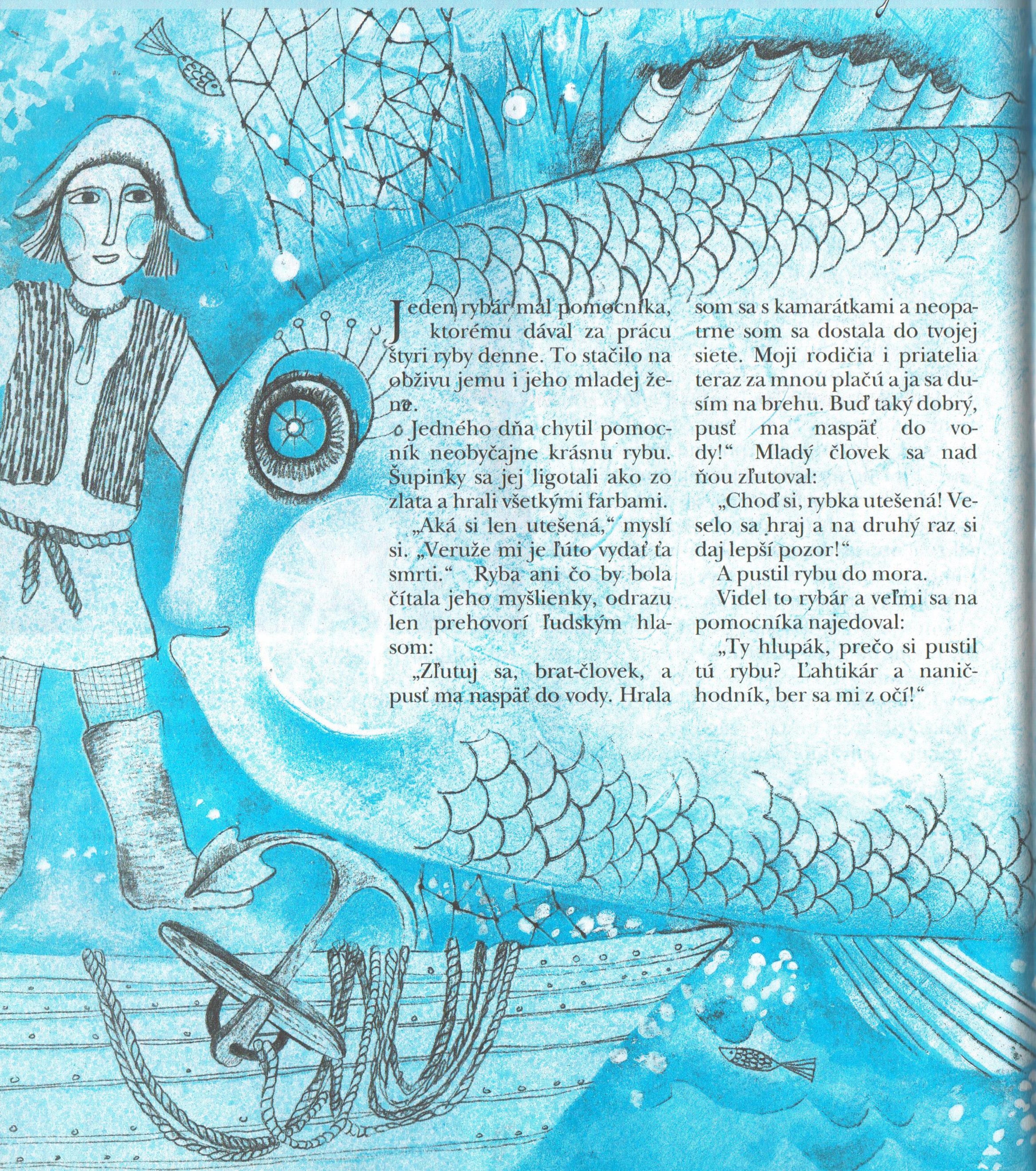
Panenský hrad v Banskej Štiavnici

Turzo jej kúpil sto iných a potom bola svadba... skvelá a veselá, akú ani najstarší ľudia nepamätali.

svoriek. Pamiatka na tie časy sa uchovala v mnohých názvoch: Vlčany, Vlčkovany, Vlčkovce, Vlkanová, Vlčí vrch, Vlčie Kúty – to sú názvy dedín a osád. Chotárnych názvov odvodených od vlka je nepomerne viac.

Skôr ako sa rozhliadneme po dedinke učupenej na úpäti vrchu Sidorovô, zalistujeme v dobových zápisoch... Dozvieme sa, že obyvatelia dedinky mali povinnosť kopať vlčie jamy a tak chrániť mesto Ružomberok pred vlkmi, ktorých bolo vo Veľkej Fatre až-až.

Hovoriaca ryba

Jeden rybár mal pomocníka, ktorému dával za prácu štyri ryby denne. To stačilo na obživu jemu i jeho mladej žene.

O jedného dňa chytil pomocník neobyčajne krásnu rybu. Šupinky sa jej ligotali ako zo zlata a hrali všetkými farbami.

„Aká si len utešená,“ myslí si. „Veruže mi je ľúto vydať ťa smrti.“ Ryba ani čo by bola čítala jeho myšlienky, odrazu len prehovorí ľudským hlasom:

„Zlutoj sa, brat-človek, a pusť ma naspäť do vody. Hrala

som sa s kamarátkami a neopatrne som sa dostala do tvojej siete. Moji rodičia i priatelia teraz za mnou plačú a ja sa dusím na brehu. Buď taký dobrý, pusť ma naspäť do vody!“ Mladý človek sa nad ňou zlutoval:

„Chod si, rybka utešená! Veselo sa hraj a na druhý raz si daj lepší pozor!“

A pustil rybu do mora.

Videl to rybár a veľmi sa na pomocníka najedoval:

„Ty hlupák, prečo si pustil tú rybu? Lahtikár a naničhodník, ber sa mi z očí!“

Smutný sa vliekol mladý človek po ceste. Čo teraz? Ako príde domov s prázdnyimi rukami? A čo bude zajtra, pozajtra? Zahynie od hladu on i jeho žena, veď či sa on dakedy zmôže na vlastný čln a sieť? Už vari nič horšie sa mu nemohlo stať!

Jaj, a toto že je kto?

Oproti nemu kráča po ceste netvor: postava ako medveď, oči ako žaba, uši ako zajac, pazúry ako dravý vták. A pred sebou ženie kravu.

„Dobrého ti zdravia, sused,“ pozdravil ho mladý človek v pomykove.

„Aj tebe, aj tebe!“ potešil sa netvor. „Vieš ty, človeče, že mňa ešte nikdy nikto nepozdravil? A čo si taký smutný?“

„Akože nemám byť smutný, keď som prišiel o prácu?“ vraví mladý rybár. „Už nám so ženou inak neprichodí, len zahynúť od hladu.“

„A čo keby som ti požičal túto kravu? Tá uživí aj teba, aj tvoju ženu, aj tvoje deti.“

„Deti nemáme.“

„Čo nie je, môže byť. Požičal by som ti ju na tri roky.“

„To by ma naozaj zachránilo,“ potešil sa rybár.

„Lenže!“ netvor zdvihol prst s pazúrom ako dravý vták.

„Keď o tri roky prídem, budem sa chcieť s tebou pozhovárať. Ja sa veľmi rád zhováram. Ak budú tvoje odpovede vtipné a ja budem s nimi spokojný, kravu ti ponechám. Ale ak nie, odvediem si nielen

kravu, ale aj teba. Tak ako, pristávaš?“ Rybár uvažoval:

„Ak nepristanem, budem aj so ženou hladovať. Ak pristanem, získam tri roky času. Ojoj, čo všetko sa za tri roky môže stať!“

„Pristávam,“ hovorí.

Dostal kravu a pobral sa s ňou domov.

Krava mala mlieka ani vody. Rybár a jeho žena pri nej nepoznali, čo je hlad. A koľko ešte aj predali na bazári či už mlieka, či masla, či tvarohu! Zakrátko sa rybár zmohol na sieť a neskôr aj na čln. Aj deti sa im narodili, chlapček a dievčatko. Všetko sa im navidomoči darilo a zveľaďovalo.

Raz večer, keď už žena a deti spali, sedel rybár vonku na podstienke. Utrápený rozmyšľal o tom, ako rýchlo beží čas. Už len zopár hodín a ktovie, či jeho rodina neostane bez živiteľa.

Ako si tak smutne rozhutoje, zastane pri ňom neznámy mládenec.

„Dobrý večer, rybár,“ pozdravil sa mu. „Noc ma prikvačila v ceste, či by si ma neprenocoval pod svojou strechou?“

„Veľmi vďačne by som ťa pritúlil, mládenec,“ hovorí rybár. „Lenže tejto noci mi hrozí nešťastie. Príde sem netvor a bude sa všeličo vypytovať – a ak sa mu moje odpovede nezapáčia, odvléčie ma so sebou. Tak aby si tu pri mne zle neobišiel.“

„Nebojím sa, rybár,“ hovorí mládenec. „Čo sa stane s tebou, nech sa stane aj so mnou.“

Bosorák

Ondrej bojzljivo vošiel do úzkeho dvora. Pobehovali po ňom sliepky a husi. Slnko sa strieborne odrážalo od prázdnej plechovice pri plote.

„Všetci sú v poli“, pomyslel si a opatrne kráčal na koniec dvora, aby odniekiaľ nevyskočil pes. Keď sa ocitol pred starými dverami, stisol v dlani papierovú päťkorunáčku a zaklopal. Nič. Zaklopal znova.

Zvnútra sa ozval chrapľavý hlas. Ondrej potisol dvere a vošiel do šera.

„Pod ďalej!“ ozvalo sa z postele.

Z tmy začali vystupovať jednotlivé veci: obitý stôl, skriňa, v kúte predné koleso z bicykla a na ňom dynamo.

Na posteli ležal zarastený chlap s čiapkou na hlave. Z nohavíc pri členkoch mu viseli tkaničky gatí a bosé nohy s veľkými prstami mu ako lopaty prevísali z peľasti postele.

„Poslala ma naša starká, či by ste nám nenabrúsili pílu,“ povedal a nasmelo mu podával päťkorunáčku.

„Zakrúť pedálom,“ zopakoval potichu chlap a ani sa nepohol.

Ondrej položil päťkorunáčku na stôl a rozkrútil pedál. Izbu zalialo žlté svetlo.

„A či si ty?“

„Krajčírov, z dolného konca.“

„A vieš, ako sa volám?“

„Viem. Jožko Siklienka, krivý bosorák.“

„No dobre,“ povedal chlap a sadol si na peľasť.

„Vy ste naozaj bosorák?“

Ilustroval
JÁN LENGYEL

Namiesto odpovede sa usmial. „Pod so mnou, niečo ti ukážem.“

Vyšli na dvor. Chlapca zalialo svetlo.

Chlap zamieril do šopy pristanenej za domom.

„Pozri, tento bicykel je celý z dreva. Nie je na ňom ani kúsok železa. Robil som ho päť rokov. Vždy cez zimu.“

Chlap opatrne obišiel klince, aby na ne nestúpil bosými nohami, chytil drevený bicykel za sedadlo a kormidlo a vyniesol ho von.

„Všetko je na ňom z dreva?“ spýtal sa Ondrej.

„Keď neveríš, obzri si ho!“

Bicykel mal drevené kolesá

a spice boli oveľa hrubšie ako na železnom. Aj sedadlo mal hlbšie a lepšie. Najkrajšia bola drevená retiazka. Bola z tenkých drevených plátok a očká boli pospájané tenkými kolíkmi.

„Nepretrhne sa?“ spýtal sa Ondrej, keď sa dotkol krehkej reťaze.

„Nie. Je z jaseňového dreva. Pozri si cengáč. Urobil som ho z rapkáča.“

Ondrej zarapkal.

Bol to obyčajný detský rapkáč. Rozdiel bol len v tom, že na bicykli sa nekrútilo drevo, ktoré rapká, ale rúčka.

„A dá sa na ňom bicyklovať?“

„Dá.“

„Pozri!“

Chlap trochu potiahol bicykel a vysadol si naň.

Kolesá zaškrípali na pieskovom dvore.

Ondrej zvýskol a rozběhol sa za chlapom. Ten na konci dvora zoskočil a usmieval sa.

„A teraz pod so mnou do šopy, ešte ti niečo ukážem,“ povedal.

V šope vytiahol z debny dva baly starého plátna.

„Unesieš to?“ spýtal sa a nečakajúc na odpoveď, vložil mu jeden do rúk. Ondrejovi bol bal ťažký, ale nechcel, aby to chlap zbadal.

Na dvore obidva baly zložili na zem. Jeden začal chlap rozmotávať. Plátno malo tvar veľkého krídla, zospodu bolo vystužené tenkými latkami. V strede krídla bola hrubšia latka a na nej pripevnené dva pásiky kože.

„Sem vsunieš ruku,“ ukázal chlap na kožené pásiky, „toto si pripevníš na chrbát a driek. Potom sa rozběhneš, zamávaš rukami a letíš.“

„Ako vtáky?“

„Tak vysoko nie. Ale keď vyjdeš na Cícvár, môžeš sa spustiť dole a zaletíš dosť ďaleko.“

Na chvíľu sa zamyslel a dodal:

„Všetci by chceli lietať v lietadle a nevedia, hlupáci, že by mohli lietať ako vtáci. Potrebujú na to len takúto starú vozovú plachtu, latky, remence a kúsok kože.“

„Pán bosorák, poďme si zalievať. Prinesiem vám za to makovník. Starká piekla.“

„Dobre, poďme!“

Chlap zobral baly, položil ich na bicykel a previazal špagátom.

„Tlač,“ rozkázal chlapcovi a podal mu bicykel. „Ale nenačýľ ho, neudržal by si rovnováhu.“

Bosorák

Ondrej usilovne tlačil bicykel a len teraz si všimol, že chlap kríva na jednu nohu. Keď už boli za dedinou, cesta začala prudko stúpať. Chlap mu pomohol a zozadu tlačil bicykel obidvoma rukami, opierajúc sa do dreveného sedadla. Najťažšie bolo tlačiť bicykel aj s balmi do vrchu. Šmýkali sa im nohy a hlasno dýchali.

„Vydrž! Ešte kúsok a sme hore.“

Keď boli na samom vrchu, chlap položil bicykel na zem, starou šiltovkou si poutieral veľké kropaje potu, ktoré mu stekali po tvári, a sadol si do trávy.

„Prečo nosíte čiapku, veď je leto?“

„Už som si na ňu zvykol. Aj v nej spávam. Počuj, ale tam ku kraju sa nepribližuj! Spadol by si a bolo by po tebe.“

Keď si oddýchli, začali obidva baly rozkladať.

Zatiaľ čo chlap odmotával remence, Ondrej sa nebadane priblížil na samý okraj kopca. Až sa mu dych zatajil, tak bol vysoko. Srdce mu začalo prudko biť a roztriasol ho strach. Kopec bol rovno useknutý a Ondrej videl tmavšie a bledšie pásy piesku nakladané na seba. Zobral malý kamienok a spustil ho tesne vedľa steny. Tak dlho padal, že ani nepočul, keď dopadol. Pozrel sa hore. Slnko sa pomaly skláňalo. Zvečerievalo sa.

Veľmi ďaleko boli modré vrchy. Uvidel starkin dom, humná plné stromov, moravskú cestu s čerešňami a žlté obilie. Z Bočovky schádzal do dediny traktor. Potom sa ešte raz zasnene zadíval na červené slnko, ktoré horelo

celkom nízko nad modrými horami.

„Už aj sa vráť!“ počul za sebou nie veľmi nazlostný hlas.

Kúsok išiel dozadu kolenačky.

Keď už bol od okraja dosť ďaleko, postavil sa a obrátil sa k chlapovi.

„Je to krásne, pravda?“ povedal chlap a ukázal pred seba, kde horelo slnko a jeho oheň sa čoraz viacej rozširoval po celom horizonte.

Ondrej ticho prisvedčil.

„Pridrž mi remence a na chrbte mi ich vyrovnaj!“

Keď si chlap navliekal ruky do kožených pút, povyskočil a zjaskol. Stúpil na bodliak. Sadol si a z päty si začal vyberať trň.

Keď mal už obidve krídla pripevnené, podobal sa na veľkého vtáka.

„A teraz sa dívaj!“

Chlap sa pomaly rozbíhal ku kraju a mával krídlami. Keď bol na okraji, trochu nadskočil a rozťahol krídla. Keď Ondrej dobehol k okraju kopca, chlap už pomaly klesal nad farskú záhradu.

Ondrej videl, ako mu spadla šiltovka.

V zapadajúcom slnku akoby sa chlapovi boli rozhoreli vlasy, krídla i nohy. Ondrej sa s úžasom díval na chlapa-bosoráka, ako spolu so slnkom klesá do horiacej trávy.

Zážitok s lietajúcim „bosorákom“ je len jeden z čarovných príbehov, ktoré zažíva malý Ondrej v najnovšej knižke spisovateľa Miroslava Piusa CHLAPEC NA BIELOM KONI. Teba možno zaujme ten o malom hrbatom dievčatku Magdalénke alebo o nešťastnom bielom koníkovi či figliarstva Ondrejovho dedka, v každom prípade knižku neodložíš, kým ju neprečítaš do konca. Je to totiž jedna z najkrajších kníh, aká v ostatnom čase u nás vyšla pre deti. O jej vydanie sa zaslúžilo vydavateľstvo H+H a Štátny fond kultúry PRO SLOVAKIA.

Sporte so Sporkom

Nedávno mi starý medveď, hovorca lesných zvierat priniesol list:

Milý Sporko!

Les je plný odpadkov, studničky sú špinavé, zvieratá sú nahnevané. Ako v takomto neporiadku privítame jar? Vieme, že nie si kúzelník, ale isto niečo vymyslíš a pomôžeš nám.

Zvolal som poradu a dobre som urobil. Všeličo som sa podozvedal. Medvedíky si odreli kolena, keď sa hrali v hrzavých haraburdách. Srny aj jelene majú pooškuľované členky. Diviaky sa zaplietli do starých drôtov. Jazvec nemohol vyjsť z brloha, lebo mu niekto ku vchodu odhodil staré vedro. Hádam najviac napajedené boli drozdy. Pre módu, ktorá práve teraz vládne v lese. Drozdice vraj chcú hniezdiť v starých hrncoch. Predháňajú sa, ktorá si nájde krajší.

Kým sa všetci postažovali, ja som už mal pripravený list, mojím kamarátom, deťom. Vedel som, že ma nesklamú.

O pár dní prišli do lesa, vyčistili studničky, pozbierali odpadky. Peniaze, ktoré dostali v zberni, si uložili na vkladnú knižku pre deti a mládež.

VÁŠ SPORKO
z vkladnej knižky pre deti a mládež

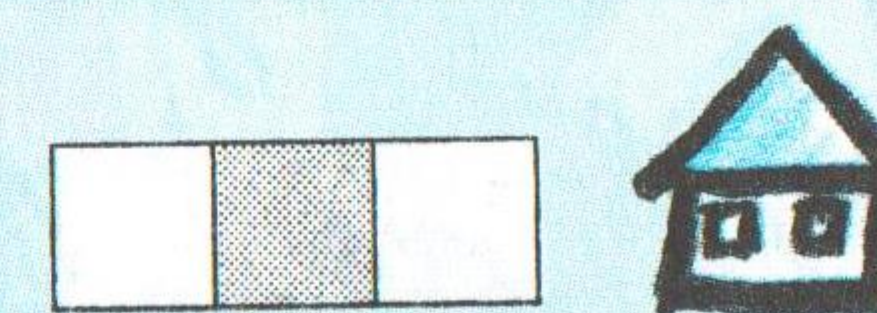
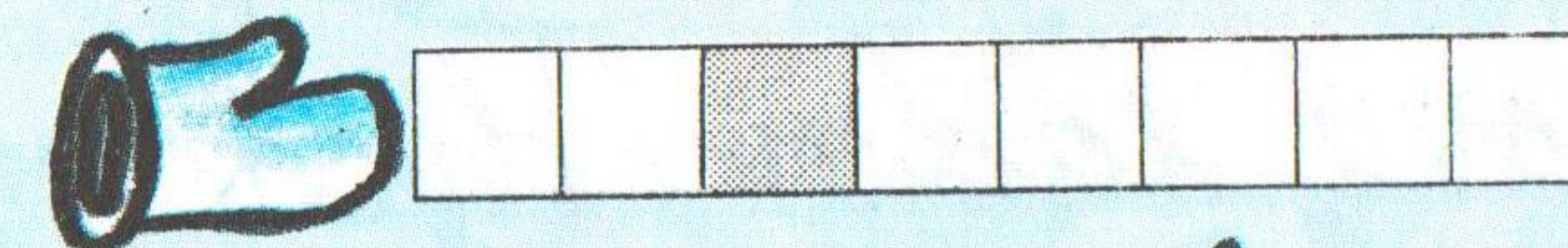
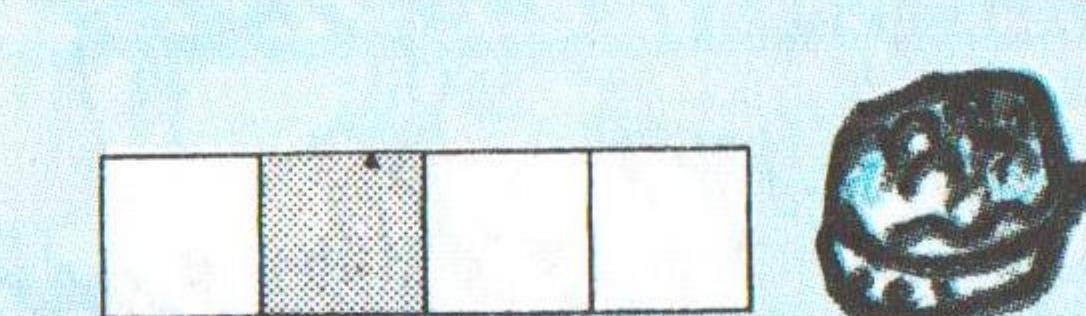
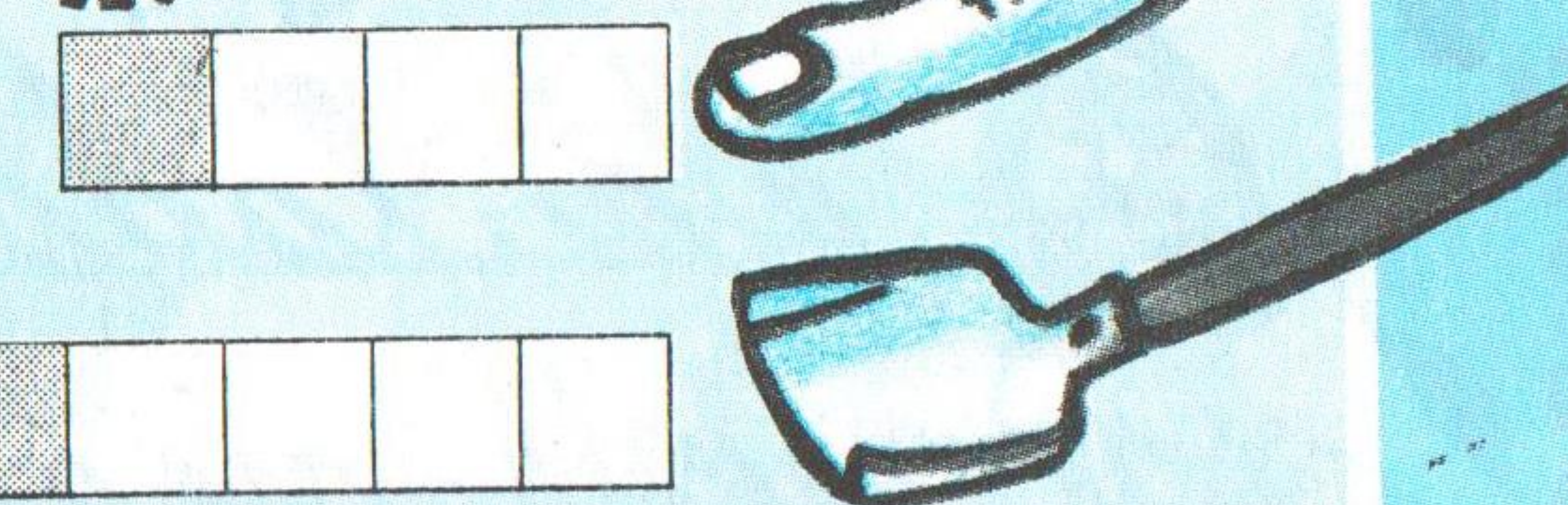
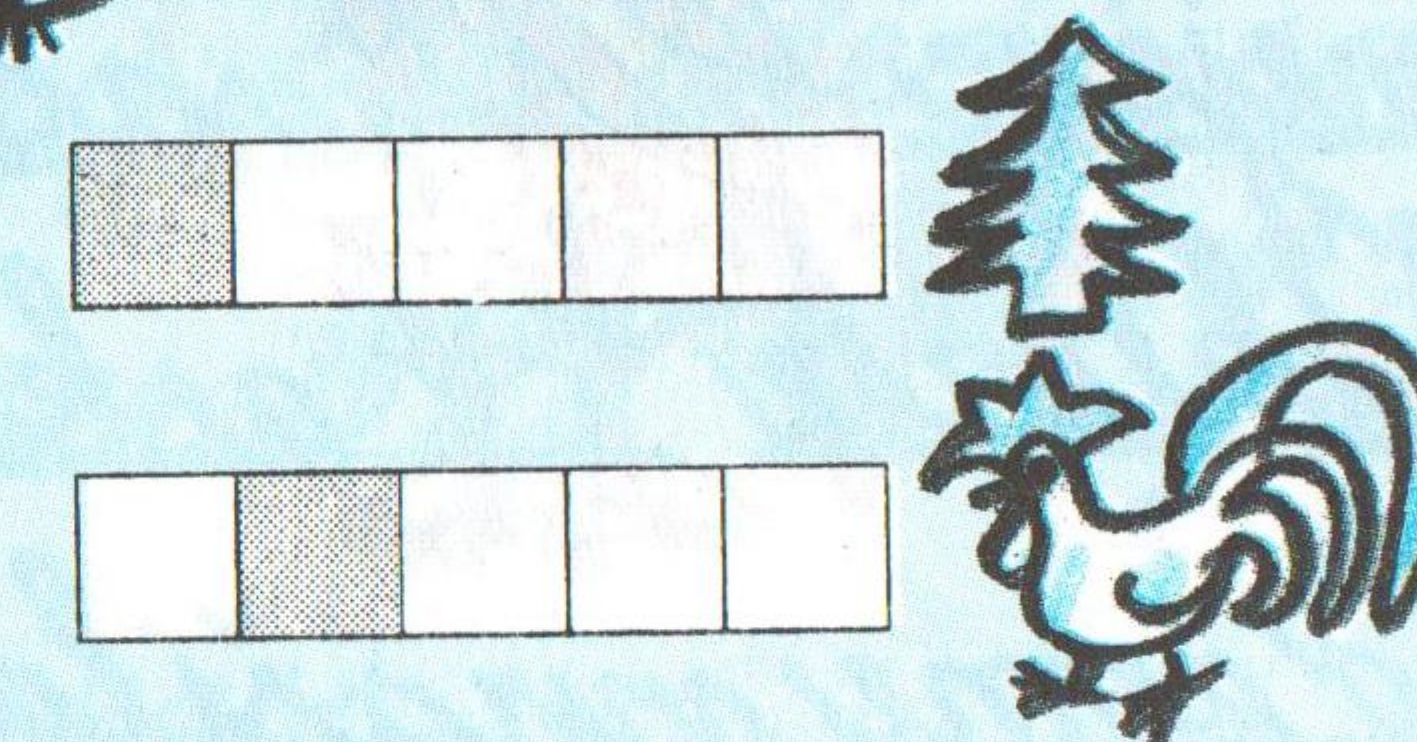
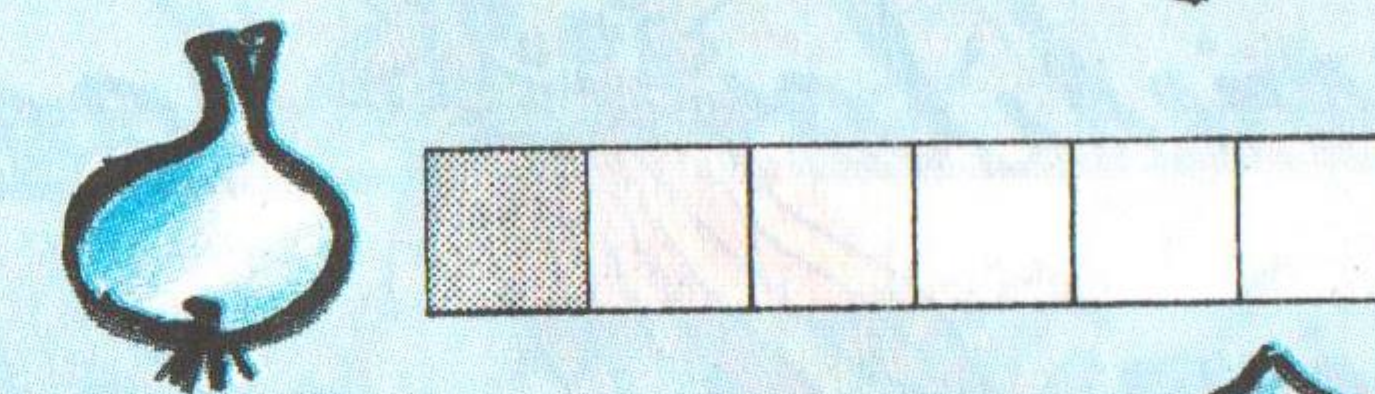
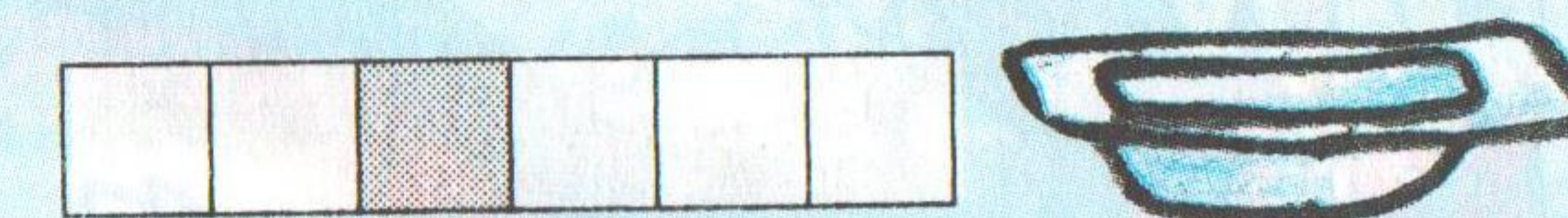
Čitateľka Martina z Bratislavy nám napísala minipribeh o dvoch sestrách, hlinenom prasiatku a peniazoch.

Boli dve sestry – Sporivosť a Lahkomyseľnosť. Keď dostali peniaze, Sporivosť si vždy povedala: „Hodím ich do prasiatka.“ Lahkomyseľnosť: „Nie! Nehodím!“ Prešiel rok a deň a čas preveril, ktorá z nich konala múdrejšie.

Čo si myslíte vy, deti? Napíšte nám.

Všetci ste uhádli, kto v decembrovej sporkorozprávke kradol veвериčke oriešky. Nebola to miška, ako napísali podaktorí, ale riadna myš s tvrdým y. Marek Zvolenský z Bratislavy, Lenka Balčoková z Kľuknova, Stanko Kurták z Oravskej Jasenice, Lukáš Hudec zo Šamorína a Mírka Vávrová zo Zvolena, ktorá nám myš s trezorom aj nakreslila, dostanú farebné samolepky so Sporkom.

DOPLŇOVAČKA S TAJNIČKOU

Keď podľa obrázkov vyplníš dopĺňovačku, vo farebných okienkach si zhora nadol prečítaš tajničku. Napíš ju na korešpondenčný listok a pošli do redakcie Slniečka.

Malovaná pisanka

Nad zasmúčenými domami
zasvietilo. Tam, kde dopadli jeho
hrejivé, začal sa sneh a ľad topiť.
Odkliata a kriky vyhnali prvé.
Zo zeme vynašila. Nad oráčinami za-
švitóril. „Čo sa to robí?!“ zavieskla
klá, ľadová starena, a mačiahla
sa pazúrkami za. sa však ukrylo
za. Nahnevaná sa madičila a
svoj ľadový dych vyfukla nad prebúdajú-
ci sa kraj. „Comoc!“ zavolali. „Comoc!“
zašepel. Na jeho zálostný trilok vybehli
z chalúp a. Keď ich
zavrela, chcela utiecť. No

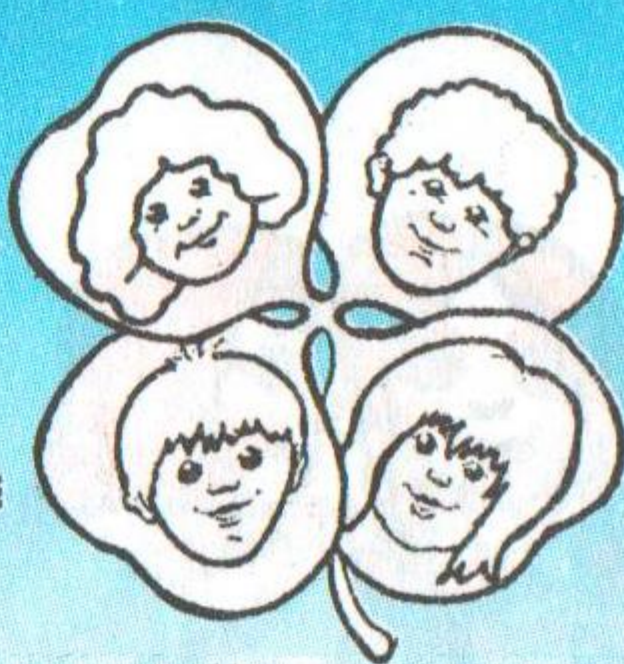
šaluna
škváranok
Mouva

a boli rýchlejší. Ľadová starenu
chytli, poviazali do slamených povrazov
a poverali sa s ňou k rieke. Už si dokralo-
vala, studená panička, zaspiovali jej a
hodili ju do. V tej chvíli vykuklo
spona. Usmialo sa a svojimi po-
kladkalo skrehnuté a. Vtedy sa
vysoko na oblohe rozspieval aj. Spie-
val radostnú pesničku o jari.

NAPÍŠAL: JÁN DONOVAL NAMALOVALA: DANIELA ONDREIČKOVÁ

mládenec
ľuči, krik

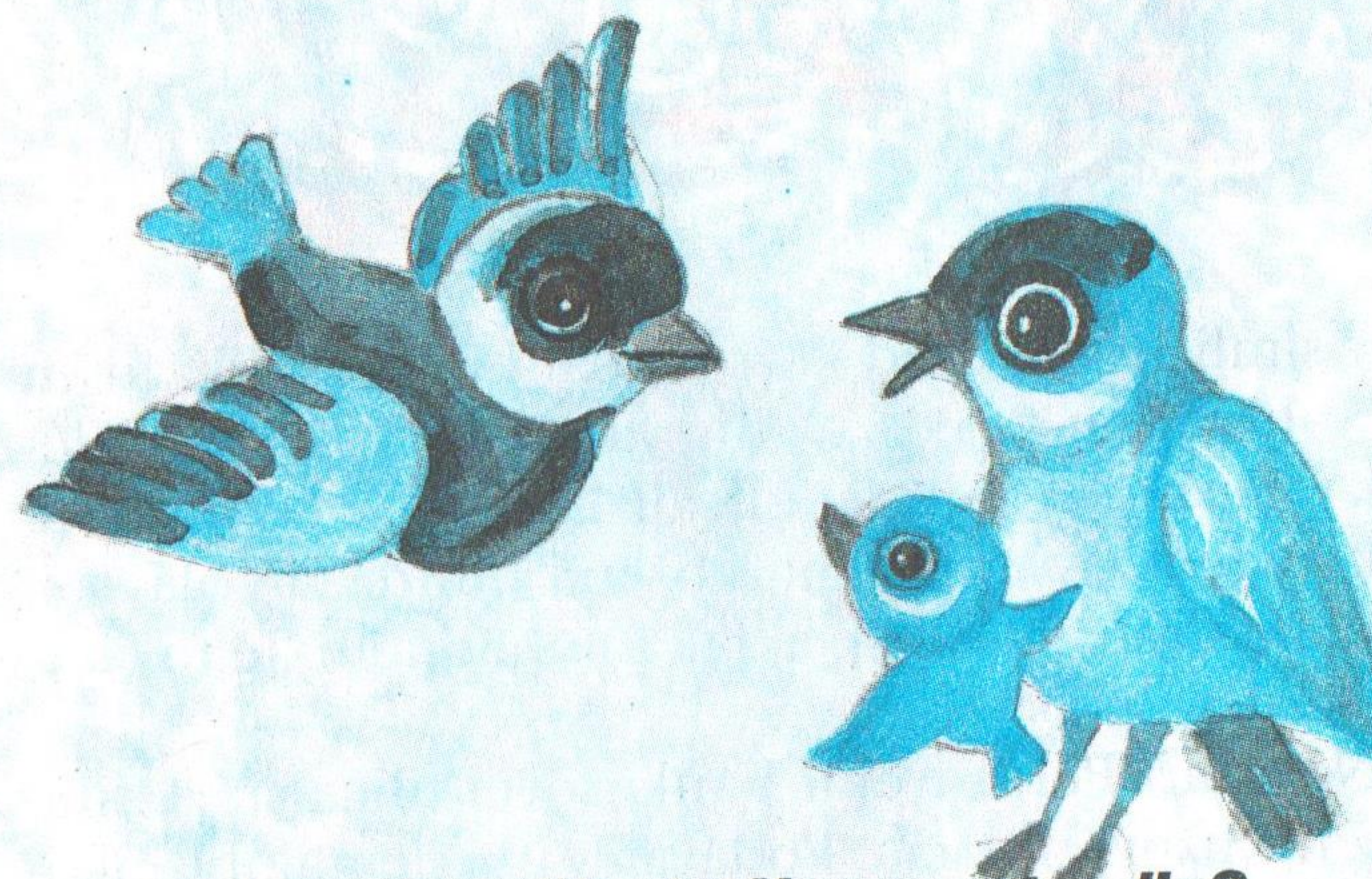
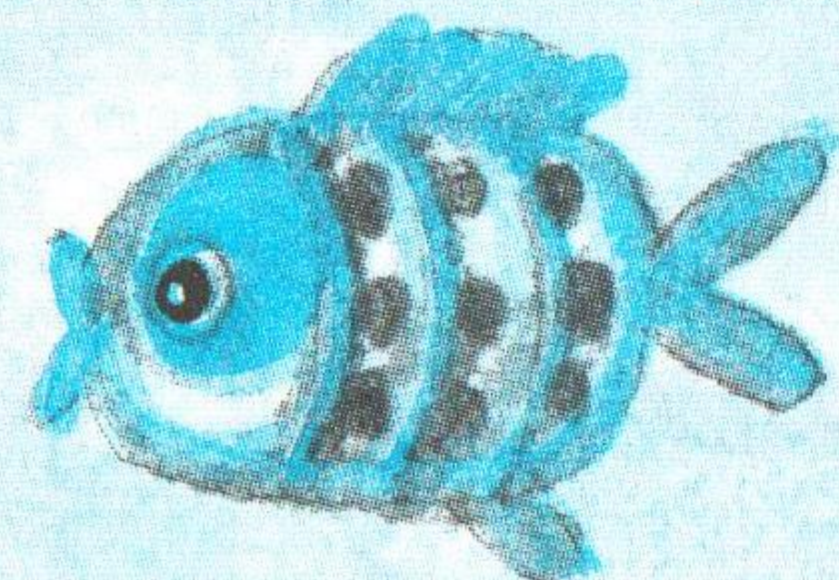

Čo je to?

▲ Až do 15. storočia v Európe nik netušil, že na južnej pologuli žije zvieratko, ktoré z diaľky pripomína malého nosatého človečika vo fraku. Prvými Európanmi, ktorí ho videli na vlastné oči, boli námorníci plaviaci sa s veľkými portugalskými moreplavcami Vascom de Gama a Fernandom de Magalhães. Boli očarení bieločiernymi vtákmi, ktoré boli veľké ako husi a híkali ako oslíky. Istý admirál si do svojho denníka zapísal: „Sú to vtáky bez krídel. Behajú vzpriamene, majú dve plutvy a dve silné labky. Pri východe slnka sa vrhnú do mora, kde lovia ryby, chobotnice a raky. Na noc sa vracajú na breh do hniezd v norách, kde nocujú. Vôbec nechutia ako ostatné vtáky. Ja osobne ich pokladám za operené ryby.“

Spomedzi vtákov sú... najdokonalejšie prispôbené životu vo vode. Vynikajúco plávajú a ponárajú sa do takých hĺbok (vyše 20 m), kam sa už iné vtáky nedostanú. Voda je tu chladná až -1°C . Človek by tu nevydržal ani 10 minút. Náš... sa v nej cíti dobre vďaka svojej tučnuchej vrstve pod kožou. Ak vo filme uvidíte, že mu kvapká „z nosa“, nie je to z nádchy. Takto nosnými žľazami vylučuje z tela škodlivú soľ z morskej vody. Tie..., ktoré žijú okolo južného pólu, nielenže pri -40 až -60°C nezamrznú, ale v takej zime aj hniezdia. Keďže široko-ďaleko niet ničoho, z čoho by si postavili hniezdo, musia sa zaobísť bez neho. Samička znesie jedno veľké vajce, ktoré si samček zobákom prekotúľa na svoje nohy a nimi si ho vloží do osobitného kožného záhybu na bruchu. Po niekoľkých dňoch sa pri ohrievaní vajčka vystriedajú. Po 54 dňoch sa z neho vyliahne malý... Obaja rodičia ho krmia rybami. O tri mesiace je už mladý pán rovnako veľký ako jeho rodičia a vie sa o seba postarať.

Správnu odpoveď na otázku Čo je to? pošlite do 20. marca na adresu Slniečko, P. O. BOX 307, 810 00 BRATISLAVA.

Ministerstvo životného prostredia? Ako môžem pomôcť prírode?

▲ V tomto mesiaci uplynie 11 rokov od vyhlásenia dohovoru o ochrane ozónovej vrstvy. Táto vrstva plynu je nad vzduchom, ktorý dýchame, a chráni nás pred škodlivým žiarením z vesmíru. Niektoré plyny, ktoré ľudia vyrábajú (freóny), ozónovú vrstvu poškodzujú. Používajú sa napríklad v chladničkách, hasiacich prístrojoch aj v rozprašovačoch. Freóny stúpajú nahor a „vyžerú“ v ozónovej vrstve diery.

Ako môžeš pomôcť ty? Pravdaže, nepôjdeš ozónovú diery plátať. Povedz svojim rodičom, priateľom aj známym, že zdravšia je vôňa z fľaštičky s mechanickým rozprašovačom.

Osamelý strom

▲ Dobrý deň, volám sa Buk. Bývam v širokej doline, ale som osamelý a nemám sa s kým porozprávať. Ako každému listnatému stromu, aj mne na jar pučia zelené lístočky. Moje listy sú rozložené riedko. Keď svieti ostré slnko, obracajú sa proti nemu okrajom, aby ich priveľmi nevysušilo. V mojom hoteli mám veľa hostí. Bývajú tu štebotavé vtáčiky. Nastahovali sa sem aj veveričky, ktoré si v mojich konároch a búčľavinách našli domov. O môj chorý konár sa stará doktor d'ateľ. Ale zo všetkého najviac ma teší, keď sa ku mne, starému osamelému buku, prídu hrať deti. Bolí ma, keď mi odlamujú konáre. Ale takých detí príde ku mne málo.

Tento pekný list napísala Katarína Pipová z Banskej Bystrice. Jej buk je zvláštny. Buky málokedy rastú osamelo. Je to mohutný strom so štíhlym, niekedy až 50 metrov vysokým kmeňom. Neraz kvitne s pučiacimi lístkami. Buk má dlhé detstvo. Po prvýkrát kvitne medzi 40.–50. rokom. Aj to iba každých päť až desať rokov. Keď ho zotnú, vyrobia z neho misky, varešky, detské hračky alebo železničné podvaly.

Čo je to?

Kniha za správnu odpoveď (je to slimák) putuje k Juliane Jurášovej z Myjavy.

CONKORUM

Všimli ste si? Pred každou bankou, pred každým hotelom, pred každou väčšou firmou stojí človek v čiernom. Čierna policajtská čapica, čierny obušok z vrecka von, čierna kožená bunda... Volá sa... Nie, nehláste sa všetci, aj tak to uhádnete. Je to čierny šerif.

Na rohu Perinovej a Vankúšovej ulice stála cukráreň Ružový obláčik. Podávali v nej tie najoblačikovitejšie zákusky! Limonády boli vychladené akurát tak, aby z nich neboleli detské hrdielka. Čierne kávy boli také čierne, aby nerozsmútili staré panie, ktoré na ne chodili. Jedným slovom, cukráreň Ružový obláčik mala všetko, čo má mať cukráreň pre deti aj dospelých.

Jej majiteľka, pani Ružena Ružeková, si však zmyslela, že pred vchod postaví šerifa.

„Šerifa!“ potešili sa decká.

„Šerifa?“ nedôverčivo pokrútili hlavou staré panie.

„Šerifa!“ pohoršil sa Pinky Bum, keď sa mu do uší doniesla táto šokujúca zvesť.

„Ešte som nikdy nepočul, žeby pred niektorou cuk-

a ružový šerif

Ružový obláčik

KO LIMONÁDY, ZOSTANETE DLHO MLADÍ! a na jeho miesto dali vyhlášku:

PRE CUKRÁREŇ RUŽOVÝ OBLÁČIK SA HĽADÁ RUŽOVÝ ŠERIF, KTORÝ MÁ RÁD DETI VIE SA SPRÁVAŤ K STARÝM PANIAM! OSOBNÁ PODMIENKA: MUSÍ BYŤ URASTENÝ A NESMIE BYŤ ZARASTENÝ! ZÁUJEMCOVIA O TÚTO ČESTNÚ FUNKCIU, HLÁSTE SA NA OSOBNOM ODDELENÍ!

A čakalo sa.

Čakalo sa asi pol hodinu. Potom prišiel prvý. Bol síce urastený, ale aj mohutne zarastený.

„Joj, chlape! Vás by som si vedel predstaviť v horárni a nie v cukrárni!“ povedal Pinky Bum, ktorý bol členom prijímacej komisie.

„Však odtiaľ prichádzam!“ zahrnel zarastený chlap. „S tou háveďou v lese sa už nedá vydržať. Jelene sú bezočivé a veвериčky nevychované! Hádzu do mňa šušky!“

Ďalší uchádzač o miesto ružového šerifa nebol síce zarastený, ale ani ktovieako urastený. Bolo to skôr chlápätko ako chlap.

„Jéjdanenko panenka,“ zalomila rukami Ružena Ružeková. „A vy chcete byť ružovým šerifom?“

„Ak sa u vás nestrieľa, nebúcha dverami a nekričí!“ povedal bojzljivo piadimužík.

Tretí kandidát nebol zarastený, iba urastený. Až priveľmi. Tváričku mal ružovú ako meno majiteľky cukrárne. A široký bol... ako... ako ten najväčší stôl v cukrárni, ku ktorému sa zmestilo dvanásť ľudí.

„Lepšieho ružového šerifa nenájdete, paničko!“ namáhavo vyslabikoval a oblizol sa ružovým jazykom. „A kde máte tie zákusky? Aby som vedel, akú taktiku stráženia mám uplatniť.“

Pinky Bum a Ružena Ružeková významne pozreli na seba. Bolo im jasné, že priveľmi urastený pán sa zaujíma skôr o zákusky ako o výkon služby.

A tak ho tiež poslali preč.

Potom prišiel... potom už neprišiel nikto.

Dlho, dlho.

„Vari sú všetci ružoví šerifovia obsadení?“ znepokojovala sa pani Ružena. „Ja sa nehrám!“

rárňou v meste stál naozajstný čierny šerif!“

„Takže Ružový obláčik bude prvá cukráreň, ktorá bude mať svojho šerifa!“ patrične majiteľsky povedala pani Ružeková. „Zvýši sa nám návštevnosť a hostia sa budú cítiť bezpečnejšie!“

„Čo sa mňa týka, nikdy sa necítim dosť bezpečne, keď vidím toľko krémešov a laskoniek pohromade!“ sám pre seba si vravel Pinky Bum. „Ale ak dáte na názor stáleho hosťa... Myslím si, že ak už ten chlap musí stáť pred Ružovým obláčikom, nemal by to byť čierny šerif, ale ružový.“

„Ružový!“ potešili sa decká.

„Ružový?“ nedôverčivo krútili hlavou staré panie.

„Ružový!“ pohoršila sa pani Ružena Ružeková.

Potom si to však nechala prejsť hlavou, drn-drn, vrnrmr, cez všetky závitky a zákruťky, a vyhlásila:

„Prečo nie! Ružový obláčik – ružový šerif. Veď sa to skoro rýmuje!“

Z výkladu odstránili reklamný pútač **PITE PI-**

Píše DANIEL HENIER
Ilustruje PETER CPIN

„Hm,“ uvažoval Pinky Bum. „Pravdupovediac, keď sa nad tým tak zamýšľam, ešte nikdy som nevidel ružového šerifa. Či sme si my nevymysleli voľajakú ružovú hlúposť?“

„No dovoľte!“ odsekla pani Ružeková. „My? Vy ste to vymysleli! Vy ste vymysleli ružového šerifa! Mňa do toho nezaťahujte! Vraj ružový šerif! Pár nezmyslov sa vám už podarilo. Bum, ale toto je supernezmysel! Ružoví šerifovia jednoducho nejstávajú, pozrite sa pravde do očí!“

Pinky Bum pre istotu nepozeral do očí ani pani Ružene, pretože z nich sršali blesky.

„Máte absolútnu pravdu! Ružoví šerifovia absolútne nejstávajú!“ ozvalo sa im odrazu za chrbtom.

Obzreli sa – a za nimi stál: šerif. A nebol zarastený a bol urastený. A bol... celý, ale naozaj celý v ružovom.

Na hlave mal ružový klobúk.

Líčka mal ružové ako bábätko.

Na krku ružovú šatku.

Ružovú vestu a na nej ružový šerifovský odznak.

Ružové nohavice so strapcami a ružové čizmy.

Na ružovom opasku mu viseli dva kolty a boli prekliato ružové.

„Ružový šerif!“ povedali Pinky Bum a pani Ružeková dvojhlasne.

„K vašim službám, snom a túžbam!“ galantne sa uklonil ružový šerif a úctivo zrazil podpätky k sebe.

„Moje meno je Rozáριο Rozamunda.“

„Rozáριο...“ nadšene zavzdychala pani Ružeková.

„Ružový šerif!“ neveril Pinky Bum. „Kde ste sa doteraz zdržiavali, človeče?“

„Stál som pred firmou Róza Luxemburgová, ale dostal som padáka. Nemal som tam na ružoch ustlané. Dúfam, že toto nebude to isté lenže v ružovom!“

„Nuž...“ povedala Ružena Ružeková. „Nechcem vám veci maľovať naružovo, ale som presvedčená, že sa vám u nás bude páčiť.“

A tak Rozáριο Rozamunda nastúpil do funkcie ružového šerifa.

Stál pred cukrárňou Ružový obláčik a svoju náročnú službu vykonával svedomito a veselo.

A nebolo to ľahké remeslo.

Rozáριο musel odpovedať na pozdravy starých pani, dovoliť deckám, aby si dosýta poobzerali jeho šerifovský odznak, usmievať sa na mamičky, s dôstojnou úklonou sa pozdravovať s tatkami, striehnuť na zlodějov sladkostí (veru, aj takí sú!) a ešte veľa iných vecí musel.

Musel?

Nemusel, ale robil, pretože Rozáριο mal dušu ružového šerifa.

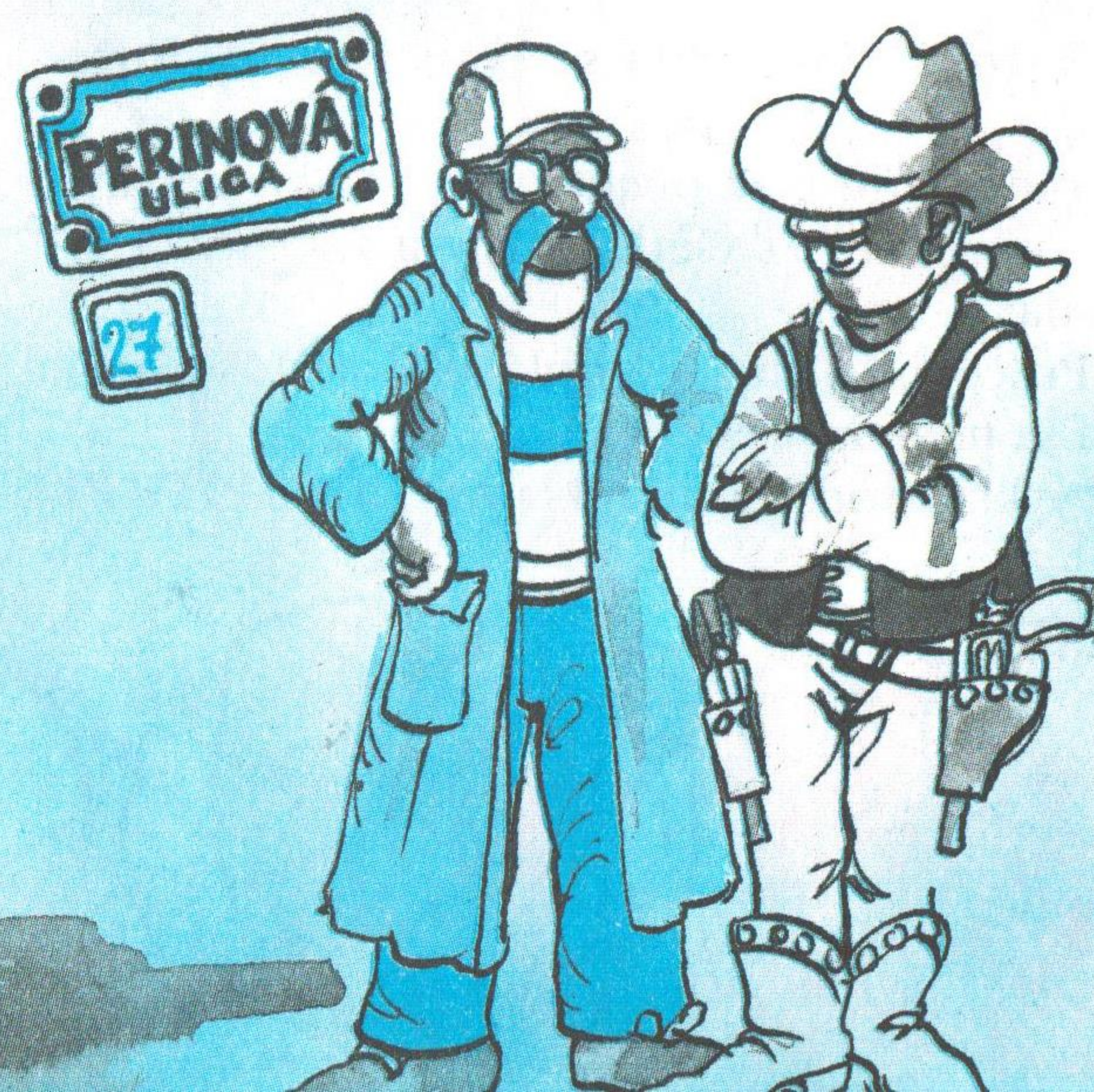
„Nepochopím, ako taký driečny muž môže dostať padáka!“ osmelila sa raz pani Ružena. „Vari ste len nemali konflikt so zákonom?“

„Ale čoby...“ usmial sa Rozáριο. „Dôvod mojej výpovede bol prostý: vraj vyzerám ako ružový panter!“

„Nuž, pravdupovediac, istá podoba tu je!“ povedal Pinky Bum, ale pani Ružeková naňho tak zagánila, že hneď zabudol pokračovať.

A ružový šerif ďalej vykonáva svoju službu. Ak neveríte, navštívte cukráreň Ružový obláčik. Nájdete ju ľahko: na rohu Vankúšovej a Perinovej ulice.

(Pokračovanie)

KRÍŽOVKA SLNIEČKA

Svoj sľub, že v Slniečku budeme uverejňovať aj vaše obľúbené krížovky, plníme. V dnešnej je ukryté meno významného slovenského spisovateľa, ktorý by sa práve v tomto mesiaci bol dožil 85 rokov. Jeho meno nám napíšte na korešpondenčný lístok a pošlite do 20. marca na adresu **SLNIEČKO, P.O.BOX 307, NÁM. SNP 12, 810 00 BRATISLAVA**. Budeme radi, ak naň pripíšete aj názov niektorých autorových kníh pre deti.

KRÍŽOVKA S TAJNIČKOU

VODOROVNE: A. Tvar slovesa „vodiť“ – časť vety. B. Kráľ vtákov – bratislavský podnik (v skratke) – biblické meno. C. Prvá časť tajničky – pichajú rohami – spojka. D. Hoci po česky (ač) – časť voza alebo auta – zámeno. E. Peknota – nesedela. F. Výtok zo sopky – Bratislavský hrad

– blankyt (azúr). G. Domáce meno Anny – les – sňa. H. Predložka so siedmym pádom – tvar slovesa „sadať“ – a podobne. I. Veľké oči – meno Alžbety. J. Moc – predložka – škrnutie. K. Osobné zámeno – telesná schránka – otlč. L. Nástroj na ručné kosenie – obrysovanie. ZVISLE: 1. Člen armády – povraz so slučkou na konci – protivník. 2. Ten, kto orie – začiatok dňa – miestnosť na premietanie filmov. 3. Ruská rieka (Don) – semená kávovníka i nápoj z nich – priestraná miestnosť – predložka so siedmym pádom. 4. Neprie-

pustná hornina (il) – nástroj na kosenie – predsieň – ukazovacie zámeno. 5. Meter – vyskytovala sa – druhá časť tajničky. 6. Silvester (v skratke) – veľká tanečná zábava – prehrabávalo. 7. Popevok – časť hlavy – český maliar (Aleš) – sibírska rieka (Ob). – 8. Číslovka – osada v púšti – malý Oto – Richard. – 9. Majetok nevesty – plocha zarastená trávou – kozuby. 10. Meno Olgy – surovina na výrobu benzínu (ropa) – ihličnatý strom.

(pš)

Nakreslil MARIÁN ČAPKA

POVEŠŤ O KAČACOM PLESU

V tatranských bralách hniezdila kačka, čo každý rok na sv. Jána zniesla zlaté vajce. Daromne si však naň kde-ko robil záľusk, získať ho mohol len chudobný a statočný mládenec. Raz sa ho však podujal vysnoriť mladý zbojník Jerguš.

Keď si bača oči odkryl a pobral sa k plesu, aby pochoval chamtivého mládenca, jeho telo nenašiel. Na jeho mieste uvidel iba skalu, ktorá tam dotedy nebola.

Napísal MILAN HUDEC

Prerozprávala

MÁRIA
ĎURÍČKOVÁ

ARMÉNSKA ROZPRÁVKA

Hovoriaca ryba

(Dokončenie zo str. 10-11)

A ostal tam nocovať. Rovno o polnoci zabúchal ktosi na dvere.

„Kto je?“ spytuje sa rybár a celý sa trasie.

„To som ja,“ zaznel spoza dverí netvorov hlas. „Tri roky sa už minuli. Si prichystaný zhovárať sa so mnou?“

„Jaj, len či budem vedieť?“ zalomil rybár rukami.

A mládenec mu potichu:

„Neboj sa, namiesto teba budem odpovedať ja.“ A prístupil k dverám.

„Tak už som tu!“ zavrčal netvor pred dvermi.

„Aj ja som tu,“ pokojne odpovedal mládenec.

„Odkiaľ pochádzaš?“

„Z tamtej strany mora.“

„A ako si prišiel?“

„Na krivej žabe.“

„Teda to more je len taká mláka?“

„Kdežeby! Orol ho ledva-ledva preletí.“

„Iste preto, že je ešte malý.“

„Kdežeby! Tieň jeho krídel zastreje celé mesto.“

„Ale to mesto je iba na dľaň.“

„Kdežeby! Zajac nevládze cezeň prebehnúť.“

„Pravdaže, keď je to zajačík zo všetkých najmenší.“

„Kdežeby! Z jeho kožky vyjde kožuch na dospelého človeka, ešte aj čiapka navyše.“

„Ale iba vtedy, ak je človek trpaslík.“

„Kdežeby! Je to veľký a vysoký človek, ktorému spev kohúta nedolahne od kolien k uchu.“

„Pravdaže, keď je ten človek hluchý!“

„Kdežeby! Počuje ešte aj to, ako jeleň v hore trávu štipká.“

Netvor v pomykove zatíchol. Nevedel už ako ďalej. Napokon vraví:

„Pekne sme sa pohovárali, rybár, som spokojný. Dobre sa tu maj a kravičku si v zdraví užívaj!“

Chvíľu ešte postál pred dvermi a potom sa stratil v tme.

Rybár i mládenec sa veľmi potešili. Konečne si mohli ľahnúť a spať pokojne až do rána.

Ráno sa mládenec lúčil.

„Nechoď ešte,“ vraví mu rybár. „Si náš záchranca. Povedz, ako sa ti odmeniť?“

Mládenec vraví:

„Poznáš príslovie: Urob dobrý skutok a hoď ho hoci do vody, nestratí sa. Tak aby si vedel: Ja som tá hovoriaca ryba, ktorej si pred rokmi daroval život.“

Dopovedal a odišiel.

KAROL PÉM

Ilustrovala
DAGMAR HLOŽEKOVÁ

Pán Všetkoby chcel

Bol raz jeden pán, ktorý všetko chcel. Preto ho všetci volali Všetkoby chcel. Všetko by bol chcel mať zo zlata. Zaplnil ním celý byt. Od ihly až po obrovskú skriňu, ktorá sa ledva zmestila cez dvere. Aj tie boli zo zlata.

Aby nevidel von, lebo za oknom neobjavil nič zlaté, stiahol pozlátenú roletu.

Bola zima, ale Všetkoby chcel nevidel tanec snehových vločiek. Počul síce, ako sa deti vonku smejú, no namiesto ich tváričiek mal pred sebou pozlátenú roletu.

Všetkoby chcel neskôr už vôbec nevychádzal zo svojho bytu.

„Načo by som šiel von, keď mám všetko doma?“ povedal si a zapol televízor, na ktorom sa rozsvietila zlatá obrazovka.

Keď sa veľmi nudil, čítal knihy o ľuďoch, ktorí hľadajú zlato. Smial sa im, že ho ešte nenašli.

Tak ubiehali jeho dni. Raz stál pri pozlátenej rolete a počúval, čo sa robí za oknom.

„Zlato moje, nie je ti zima?“ ozval sa zvonku ženský hlas. Všetkoby chcel bleskove vytiahol pozlátenú roletu, otvoril okno a ešte bleskovejšie si pomyslel: Aké zlato? Kde je zlato? Nahol sa cez okno tak, že skoro vypadol, ale videl iba mladú mamičku s dieťaťom. Sklamane zatvoril okno a stiahol pozlátenú roletu.

Skončila sa zima, prešla jar a leto hrialo tak, že ľudia otvá-

z ruky vypadla kniha o ľuďoch, ktorí hľadajú zlato. Aj sa zabudol zasmiať, že ho ešte nenašli.

Pán Všetkoby chcel, už i tak bledý od toho, že nechodieval von, zbledol ešte viac a spolu s ním zbledlo všetko v byte. Od ihly až po obrovskú skriňu, ktorá sa ledva zmestila cez dvere. Zlato zmizlo ako sen.

Nakoniec zmizla aj posledná omrvinka zlata.

Keď Všetkoby chcel vytiahol roletu, aby zistil, kto mu rozbil okno, chlapci už boli dávno preč.

A predsa mu čosi zlaté v byte zostalo:

Teplé snečné lúče.

Podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi

Literárne spracoval ONDREJ SLIACKY

Ilustroval VLADIMÍR MACHAJ

Zástupy, ktorým Ježiš kázal, boli zo dňa na deň väčšie a väčšie. Ako však narastali, narastala aj zášť, ktorú voči nemu prechovávali zákonníci.

Raz sa stalo, že ho vyhľadal jeden z týchto vyznáčov prastarého židovského zákona a spýtal sa ho:

„Učiteľ, povedz, čo mám robiť, aby som dosiahol život večný?“

Ježiš prekvapene pozrel na muža. Z jeho tváre, z prižmúrených očí okamžite poznal, že svoju otázku nevyriekol preto, aby sa dozvedel odpoveď, lež aby ho pokúšal. Nedal to však najavo a na otázku mu odpovedal otázkou:

„Čo je napísané v Zákone? Čo tam čítaš?“

Zákonník čakal, že Ježiš mu bude dávať rady, ktoré sú v rozpore s posvätným židovským zákonom, a on ho bude môcť obviniť zo svätorúhačstva.

Nepripravený na takúto odpoveď zajachтал:

„Milovať budeš Pána, Boha svojho, celým svojím srdcom, celou svojou myslou a svojho blížneho ako seba samého.“

„Správne si odpovedal,“ riekol mu Ježiš a dodal; „Tak rob a budeš žiť.“

Ježišova pokojná odpoveď zákonníkovi vohnala do tváre rumenec. Zahanbil sa za svoj úmysel a ospravedlňujúco sa ho spýtal:

„A ktože je môj blížny?“

Ježiš sa naňho zahľadel, uvažujúc, ako mu čo najvýstižnejšie odpovedať. „Stalo sa, že raz istý muž, kupec, navštívil Jeruzalem,“ začal odrazu rozprávať a pokračoval: „Keď si v meste vybavil všetko, čo mal, zamieril domov. Pravdu povediac, chcel sa ešte istý čas v Jeruzaleme zdržať a poprezeráť si jeho skvostné paláce a záhrady, ako aj tovar od výmyslu sveta, ktorý sa kopil na veľkých trhoviskách, vidiac však nevráživé pohľady Židov, radšej sa pobral preč. Muž bol totiž Samaritán, a ako už neraz, aj teraz to pocítil na vlastnej koži. Nikto z tých, s ktorými si vymieňal tovar, mu nepodal ruku,

nikto ho nepozval na obed. Ba i pri rozhovore od neho odvracali tvár, akoby sa boli znečistili už len pohľadom na neho.

Koľko ráz si už muž bol povedal, že si to nebude všímať, napriek tomu i dnes sa ho takéto zaobchádzanie hlboko dotklo. Cítil sa zahanbene a ponížene, a tak sa radšej proti noci pobral domov, než by bol prenocoval v meste.

Samaritán mal pred sebou dlhú cestu. A čo bolo najhoršie, prichodilo mu prejsť pustým, neosídleným krajom, ktorým neradno bolo chodiť cez deň, nie to ešte za šera a v noci. Úžľabiny a skaliská pustatiny poskytovali totiž úkryty lotrom, ktorí prepadávali nič netušiacich pociestných.

Vtom cesta vyšla zo zákruty a Samaritán pred sebou zazrel dvoch mužov. Nešli spolu. Každý kráčal osve. Samaritán sa im však i tak potešil.

„Dostihnem ich a pôjdem s jedným alebo s druhým,“ povedal si, no keď už chcel popchnúť mulicu, zháčil sa, pretože keď sa mužom prizrel lepšie, zbadal, že jeden je židovský kňaz a druhý levita, pomocník v chráme.

„Zbytočne by som sa namáhal,“ vzdychol si Samaritán, „ani jeden by so mnou nešiel.“

A kráčal ďalej sám.

Po čase zbadal, že kňaz zastal, podišiel ku kraju cesty, kde bolo husté krovie, a chvíľu sa nad niečím skláňal. Potom sa vystrel a uháňal preč.

Samaritán nechápavo pokrútil hlavou, no čoskoro sa čudoval opäť, lebo aj levita, len čo prišiel na to isté miesto čo predtým kňaz, urobil to isté. Podišiel ku kraju cesty, nahol sa a vzápätí bežal preč.

Tentoraz už bol Samaritán zvedavý, čo na tom mieste je, a popchol mulicu do bystrejšieho kroku. O chvíľočku zmeravel od hrôzy. V priekope, medzi skálím a trnám, dolu tvárou v kaluži krvi ležal muž.

„Ó, Bože,“ zaúpel Samaritán a bezradne hľadel na nešťastníka.

Potom zišiel z mulice a opatrne ho prevälil na chrbát. Dokaličený muž bol Žid.

Podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi

„Vari mu len nechceš pomôcť,“ vtom sa v Samaritánovi ozval pokušiteľov hlas. „Len si spomeň, ako ťa Židia ponížujú. Dali ti to najavo i dnes. Ty i tvoji rodní ste pre nich menej než vzduch, utri si teda skrvavené ruky a choď si svojou cestou. Napokon, nepomohli mu jeho vlastní, prečo by si to mal urobiť ty?!“

Vtom skaličený muž otvoril oči. V jeho pohľade bolo toľko zúfalstva a prosby, že Samaritán vzal mech s vínom, vyčistil mu ním rany, potom ich potrel olejom a obviazal.

„A teraz rýchlo odíď,“ znova sa v ňom ozval pokušiteľov hlas. „Lotri, ktorí ho prepädli, môžu byť nablízku a dokaličia aj teba.“

Samaritán sa zoberal okolo seba, no vzápätí vzal stonajúceho muža do náručia a vyložil ho na mulicu. Potom, pridržajúc ho v sedle, zamieril k Jerichu.

Bola to namáhavá cesta. Zranený muž stonal, nariekal, podchvíľou upadal do mdlôb, takže už bola úplná tma, keď došli k jednému hostincu. Tam si Samaritán najal izbu, uložil do nej zraneného muža a celú noc ho ošetroval.

Ráno sa mužovi uľavilo. Vďačne pozrel na Samaritána a vŕúcnymi slovami mu ďakoval za pomoc.

Samaritán mohol pokojne pokračovať v ceste domov.

Ešte predtým než osedlal mulicu, zašiel za hostinským, vybral z mešca dva denáre a podal mu ich.

„Patrí mi menej,“ odvetil hostinský.

„Len si ich vezmi,“ naliehal Samaritán, „a dobre sa staraj o zraneného muža. A ak vynaložíš naňho viac,“ dodal, „zaplatím ti, keď pôjdem okolo.“

Keď Ježiš dokončil svoje dlhé rozprávanie, odmlčal sa.

Po chvíľke však vraví zákonníkovi, ktorý ešte stále uvažoval nad jeho príbehom.

„Spytoval si sa, kto je tvoj blížny. A ja sa ťa teraz pýtam: Ktorý z tých troch mužov bol blížny tomu úbožiakovi, čo padol do rúk zbojníkov?“

„Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo,“ zamyslene odvetil zákonník.

I povedal mu Ježiš:

„Nuž choď a rob podobne.“

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

V **Slniečku** č. 3 ste vypátrali básnika Jána Turana. Zo všetkých skvelých „hľadačov“ sme vyžrebovali týchto piatich šťastlivcov: J. Takáčiková zo Šale; J. Pacacha z Bratislavy; žiakov 4. roč. zo ZŠ v Podhájskej; M. Hudcovú z Bánoviec nad Bebravou a K. Galbavú z Trnavy.

Vo **vianočnom Slniečku** bol pre vás náročnou literárnou záhadou Dominik Štubňa-Zámotský. Napriek tomu ste svoju úlohu splnili na jednotku. A tu sú šťastní výhercovia: L. Kubišová z Nemeckej; P. Hegyeshalmi z Trnavy; 3. C zo ZŠ-Mládežníckej v Púchove; S. Škvareninová z Prievidze a P. Leško z Vechca.

Za krásnu maľovanú zásielku ďakujeme žiakom IV. B z 9. ZŠ – Vančurovej z Trnavy.

Tí z vás, ktorí správne vylúštili tajničku z doplnovačky v 3. čísle **Slniečka**, a dozvedeli sa meno Pavla Dobšinského, boli zaradení do žrebovania o 3 knihy Slovenských rozprávok. A tu sú naši šťastlivci: Karol Poročák z Krupiny, Janka Bošková z Domaniže a Zuzka a Katka Lukyové z Bratislavy.

Dievčatá a chlapci, milí naši kamaráti,

ďakujeme za pekné listy aj objednávky kníh. Splnili sme sľub a vyžrebovali 10 výhercov. Sú nimi:

Janko Smolár z Liptovskej Tepličky, Michal Jacko z Michaloviec, Radovan Koma z Nižnej, Anička Tarčáková z Oravského Veselého, Martinka Kováčová zo Švedlára, Rudko Holínek z Bytče, Janko Bukna z Veličnej, Martinka Komišáková zo Stropkova, Marienka Krkošová z Oščadnice, Tomáš a Veronika Mullerovci z Partizánskeho.

Výhercom blahoželáme, veríme, že darčeky im uvidia poštári doručili ešte pred Vianocami. Všetkým vám želá úspešný a veselý rok 1996, veľa pekných čitateľských zážitkov

vydavateľstvo MLADÉ LETÁ

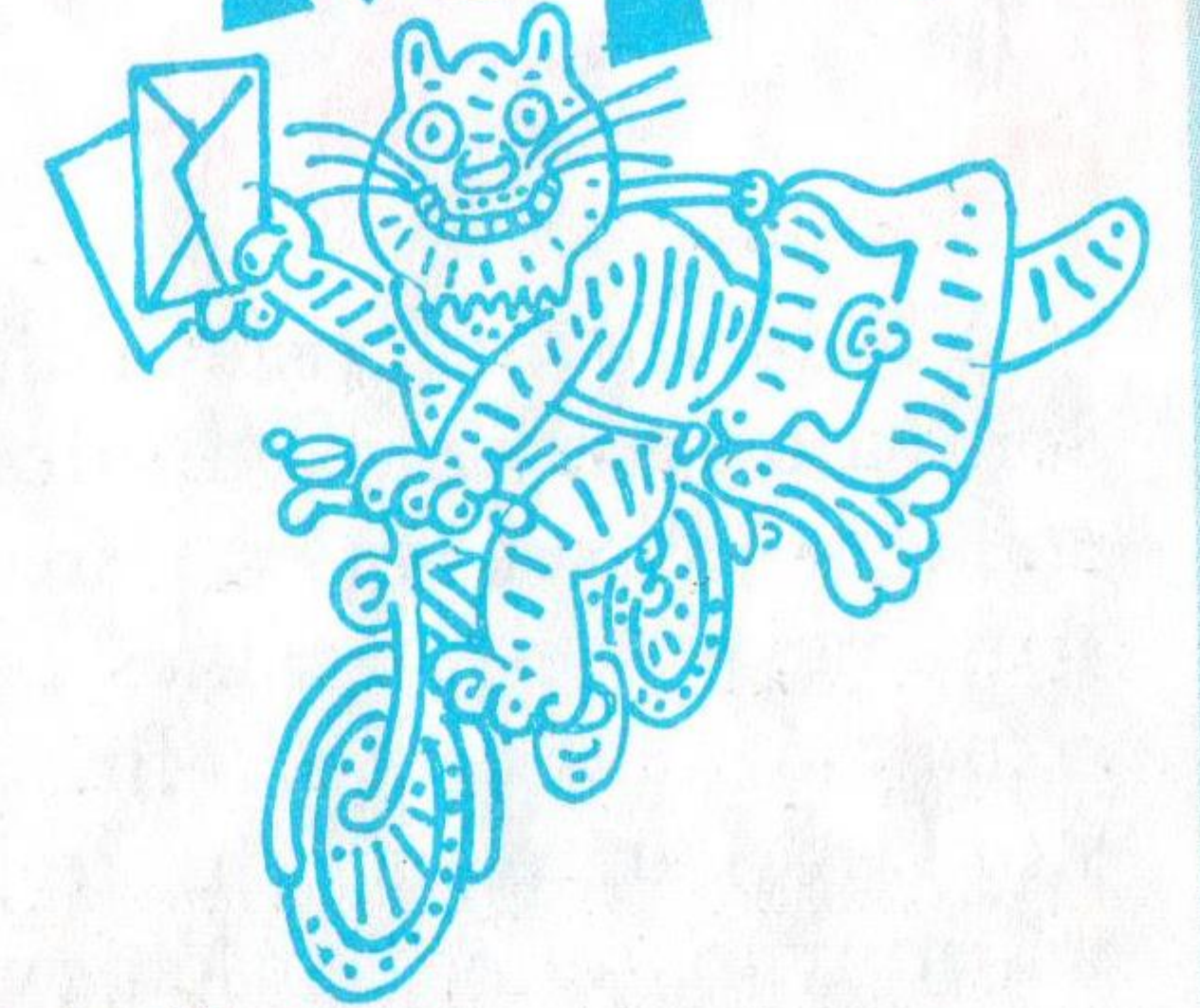
Slniečk

Umelecký mesačník pre žiakov 1.-5. ročníka ZŠ.
Vydáva Národné literárne centrum s finančným príspevkom štátneho fondu Pro Slovakia, Sasinkova 5, Bratislava. Adresa redakcie: P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava, Telefón: 38 14 162

Šéfredaktor **ONDREJ SLIACKY**
Zástupkyňa šéfredaktora **Eubica Kepštová**
Grafická a výtvarná úprava **Viera Fabianová**
Jazyková redakcia **Ján Kačala**

Tlačí Slovenská grafia, a. s. Bratislava-Krasňany.
Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma Obchodné stredisko PNS v sídlach okresov a Regionálne stredisko PNS (Bratislava, Trnava, Nitra, B. Bystrica, Žilina, Košice, Poprad). Objednávky prijíma tiež firma ARES, s. r. o., Špor-

Z poštárovej kapsy

Koníky

Pekné biele koníky preskakujú cez pníky. Na lúkach sa pasú, veď majú dosť času.

Všetky deti po nich túžia, má ich každý gazda. Vždy keď zaspím, niečo pekné o nich sa mi zazdá.

MICHAL BALLA
Trstené pri Hornáde

Môj šašo

Ja som šašo, dobrý deň, všeličo vám ukážem. Najprv salto dopredu, potom krôčik dozadu. Vyšantím sa dosyta, každé dieťa uvítam. Keď kvetinka zastrieka, každé dieťa uteká. Tak sa teda s vami lúčim, stretneme sa, za to ručím.

ZUZKA MIHÁLIKOVÁ
Bratislava

tová 5, 831 04 Bratislava. t. č. 07/215 053.
Objednávky do zahraničia vybavuje PNS, s. p., Pribinova 25, 813 81 Bratislava.
Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľstvom pošt v Bratislave, č. j. 2176/95-P zo dňa 16. 5. 1995.

Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výtlačku 7 Sk, ročné predplatné 70 Sk. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Obálku nakreslil **Vladimír Kordelis**

SÚŤAŽ MONSTERMÁNIA

V januárovom čísle Slniečka sme priniesli správu o vesmírnej lodi Monsterov, ktorá pristála na Slovensku, a zároveň sme vyhlásili pátranie po jej posádke. Dnes vám môžeme oznámiť, že v centrále firmy Bahlsen Slovensko s. r. o. už registrujú stovky pátračov, ktorí záhadných mimozemšťanov objavili v balíčkoch označených nápisom **MONSTER MUNCH**. Ak sa chcete aj vy zapojiť do tejto súťaže, pošlite do uvedenej firmy výstrižky nápisov z balíčkov **MONSTER MUNCH**. Nielen že si pochutnáte na chrumkavej maškrte, ale na konci súťaže vás – vlastne celú triedu – čaká veľké prekvapko. Nezapudli ste totiž – *súťažia triedy*, nie jednotlivci.

Zásielku marcových výstrižkov očakávajú vo firme Bahlsen Slovensko s. r. o., Dúbravská cesta 2, 817 03 Bratislava do 20. marca. Takže veľa šťastia v pátraní po chrumkavých strašidielkach!

ŠTEFAN MORAVČÍK

Strašidielka strašne smiešne,
chutnejšie ste ako rezne!

Chrumkám, chrumkám do prasknutia,
to je strašné – stále chutia!

Naberám si plné hrsti,
oblížem si všetky prsty.

V každom miešku veľa smiešku,
dobrodružstva, zábavy
MONSTER MUNCH vám pripraví!

